

ამბროლაური, რაჭა

ახალი ამბები

გვ 2-7

საფრანგეთის რესპუბლიკაში სამუშაო ვიზიტი

- საქართველო, საპატიო სტუმრის სტატუსით, გამოფენაში - Sommet De L'elevage 2023 მონაწილეობდა

- ოთარ შამუგია საერთაშორისო მედიის წარმომადგენლებს შეხვდა

- საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ საფრანგეთის რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობისა და სურსათის მინისტრ მარკ ფენოს გამოფენაზე - Sommet De L'elevage, ქართულ სტენდთან უმასპინძლა

- ოთარ შამუგია საფრანგეთის განვითარების სააგენტოს წარმომადგენლებს შეხვდა

- ოთარ შამუგია აზერბაიჯანის რესპუბლიკის ეკოლოგიისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის მოადგილეს შეხვდა

- მთავრობის გადაწყვეტილებით, ფევილის იმპორტის შემოსევებში, ერთ ტონაზე 250 ლარი საფასური დაწესდა

- ყველა მევენახე, ვისაც სტიქიისგან სრულად დაზიანდა ყურძენი, ერთ ჰექტარზე 3500 ლარის ოდენობით დახმარებას მიიღებს

- 10-12 ოქტომბერს, პრემიერ-მინისტრის ინიციატივით დაარსებული „ღვინის დღეების“ ფარგლებში, თბილისში საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციას უმასპინძლა

- გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე კახა კაკაბაძე მსოფლიო ენოტურიზმის ასოციაციის პრეზიდენტ ჟიზე ანტონიო ვიდალს შეხვდა

- გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, სოფელ საკეციაში, დავით ციმაკურიძის ოჯახურ რთველში მიიღო მონაწილეობა

- ოთარ შამუგია: „ჩვენ წელსაც ვახორციელებთ სუბსიდირებას ალექსანდროულის და მუჭურეთულის ჯიშის ყურძენზე“

- ოთარ შამუგიამ ურაში, დარიშხანის შემცველი ნარჩენების განთავსების ტერიტორიაზე ინფრასტრუქტურული სამუშაოები დაათვალიერა

მეტყვევის დღე

გვ 6

- გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის ინიციატივით, ბოტანიკურ ბაღში, მეტყვევის დღე აღინიშნა

სატყეო სექტორი

გვ 7

- ეროვნულ დონეზე სატყეო სექტორის შესახებ ცნობიერების დონის შეფასების კვლევის შედეგები სამუშაო შეხვედრაზე განიხილეს

ქართული ღვინო

გვ 8-9

- ქართული ღვინის წარდგენა ნიდერლანდებში
- გერმანელი ღვინის მაგისტრი საქართველოში
- "Daejeon International Wine Festival" კორეაში
- ბრიტანელი ღვინის პროფესიონალების ტური
- ამერიკელი ღვინის პროფესიონალები საქართველოში
- ქართული ღვინის წარდგენა ლატვიაში
- ქართული ღვინო რაგბის მსოფლიო ჩემპიონატზე
- ქართული ღვინის დეგუსტაცია ნიუ-იორკში
- ქართული ღვინის დეგუსტაცია სეულში

წარმატების ისტორიები

გვ 10

- სამტრედიის მუქმედი შემნახველი საწარმო
- სასტუმრო „ვილა ყირამალა“ ლაგოდეხში
- ნატურალური წველების საწარმო საოჯუკაციო ხაზთან
- სამელიორაციო ინფრასტრუქტურული პროექტები აქტიურად მიმდინარეობს
- სოფელ კოდაში სარწყავ მილსადენზე სარემონტო სამუშაოები ჩატარდა
- სადრენაჟე სისტემის აღდგენითი სამუშაოები ქობულეთის მუნიციპალიტეტში

გარემოს დაცვა

გვ 11

კანონის ამოქმედებიდან 1 თვით, გამოანალიზის დადგენილ ნორმებთან შეუსაბამობისთვის, 1039 საპარტალდამრღვევი დაპატიმრდა

დაცული ტერიტორიები

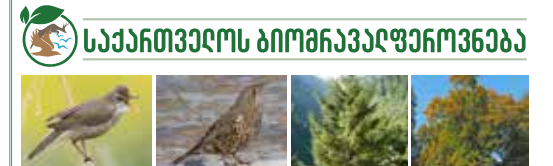
გვ 12

ბალდის კანონის ბუნების ძეგლის განვითარების პროექტი

ბიომრავალფეროვნება

გვ 13

საერთაშორისო ბიომრავალფეროვნება

- ჭაობის მფრინავი • ჩხარტვი
- ალმოსავლური ნაძვი • ლეკა

სასარგებლო რჩევა

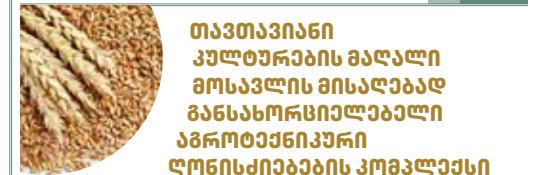
გვ 14

მარწყვის სარეველები

სასარგებლო რჩევა

გვ 15

თავთავიანი კულტურების მაღალი მოსავლის მისაღებად მანსაბორსიჩილავალი ამრობაქნიკური ღონისძიებების კომპლექსი

სასარგებლო რჩევა

გვ 16

ხელოვნური განყოფილების როლი მექროსეობაში

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ოთარ შამუგია

საფრანგეთის რესპუბლიკაში სამუშაო ვიზიტი

საქართველო, საპატიო სტუმრის სტატუსით, ევროკავშირის მცხოვრებლების დარგის ერთ-ერთ ყველაზე დიდ და პრესტიჟულ გამოფანაში - SOMMET DE L'ELEVAGE 2023 მონაწილეობდა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ, საფრანგეთის რესპუბლიკაში სამუშაო ვიზიტის ფარგლებში, ქალაქ კლერმონ-ფერანში, მეცხოველეობის დარგის გამოფანა - Sommet De L'elevage 2023 გახსნა.

საქართველოდან ჩასულმა მესაქონლეობის დარგის სხვადასხვა ასოციაციის წევრებმა გამოფანაზე ქართული წარმოების შესახებ ინფორმაცია წარმოადგინეს.

აღსანიშნავია, რომ საფრანგეთის ცენტრალურ ნაწილში, ევროპაში ხორცპროდუქტების წარმოების ყველაზე დიდ რეგიონში გამართულ გამოფანას, მსოფლიოს 90 ქვეყნიდან, დაახლოებით,

105,000 ვიზიტორი სტუმრობდა; გამოფანაზე წარმოდგენილი იყო 2000 საუკეთესო ჯიშის მსხვილფეხა და წვრილფეხა საქონელი.

გამოფანის ფარგლებში, საქართველოს შესახებ გაიმართა კონფერენცია, რომელსაც ქართველ მწარმოებლებთან ერთად, დარგის ფრანგი წარმომადგენლები ესწრებოდნენ. როგორც ოთარ შამუგიამ კონფერენციის გახსნაზე სიტყვით გამოსვლისას განაცხადა, უმსხვილესი გამოფანა შესაძლებლობას აძლევს ქართველ მწარმოებლებს, გაეცნონ წარმოების საუკეთესო პრაქტიკას, ტექნოლოგიებს, ინოვაციებს, პროდუქტულობის ზრდის შესაძლებლობებს.

„ჩვენს ქვეყნებს შორის სავაჭრო ურთიერთობების გაღრმავება მნიშვნელოვანი იქნება და სარგებელს მოუტანს არა მხოლოდ ფერმერებს, არამედ მთლიანად ინდუსტრიას, მეცხოველეობის წარმოების ჯაჭვის თითოეულ მონაწილეს, რაც პირდაპირ აისახება ეკონომიკაზე“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

ოთარ შამუგია, საფრანგეთში ვიზიტის ფარგლებში, საერთაშორისო მედიის წარმომადგენლებს შეხვდა

პრესკონფერენციას ესწრებოდნენ კლერმონ-ფერანის მერი ოლივიერ ბიანი, მეცხოველეობის გამოფანის პრეზიდენტი ჟაკ შაბალე და საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი საფრანგეთის რესპუბლიკაში, გოჩა ჯავახიშვილი.

როგორც ოთარ შამუგიამ პრესკონფერენციაზე აღნიშნა, დღეს საქართველო ისტორიული გადაწყვეტილების მოლოდინშია, ქვეყანა ელოდება ევროპელი მეგობრების მხარდაჭერას ევროკავშირის კანდიდატი ქვეყნის სტატუსის მოსაპოვებლად.

„ჩვენ ვაკეთებთ ყველაფერს, გვაქვს პროგრესი, რაც აისახა კიდევ გასულ წელს გამოქვეყნებულ ევროკომისიის დასკვნაში. ჩვენთვის ერთ-ერთი უმთავრესი პრიორიტეტია ევროკავშირში ინტეგრაცია, ევროკავშირის ბაზარი და ამ ბაზარზე არსებული პოტენციალის სრულად გამოყენება“, - განაცხადა მინისტრმა.

საქართველოში სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო პოლიტიკის შესახებ საუბრის დროს,

ოთარ შამუგიამ აღნიშნა, რომ, აგრარული დარგის ხელშეწყობის ფარგლებში, სახელმწიფოსთვის მნიშვნელოვანია მეცხოველეობის მიმართულების განვითარება.

„მოხარული ვარ, რომ საფრანგეთში, მეცხოველეობის გამოფანის ფარგლებში, იმართება კონფერენცია, რომელზეც საქართველო საპატიო სტუმრის სტატუსითაა წარმოდგენილი და, რომ კონფერენციაში მონაწილეობენ არა მხოლოდ სახელმწიფო უწყების წარმომადგენლები, არამედ დარგში არსებული ასოციაციები. მადლობას ვუხდით კონფერენციაში ჩართულ პირებს და ორგანიზაციებს. მეცხოველეობის დარგის განვითარებისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია სახელმწიფოს, სექტორული ასოციაციების, ბიზნესოპერატორების და ფერმერების ერთობლივი მოქმედება. სწორედ ერთობლივი ძალისხმევით არის შესაძლებელი ხელშეხსნები პროგრესის მიღწევა“, - აღნიშნა ოთარ შამუგიამ.

პრესკონფერენციას 20-მდე მედიის წარმომადგენელი ესწრებოდა. პრესკონფერენციის დასრულების შემდეგ, კლერმონ-ფერანის მერიამ ოფიციალური მიღება გაიმართა.

საფრანგეთის ქალაქ კლერმონ-ფერანში, მცხოვრებლების დარგის ერთ-ერთ ყველაზე პრესტიჟულ გამოფანაში - SOMMET DE L'ELEVAGE, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ საფრანგეთის რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობისა და სურსათის მინისტრ მარკ ფენოს ქართულ სტანდთან უმასპინძლა.

პარალელურად, მაქსიმალურად დაცული იყოს ჩვენი გარემო, დაცული იყოს წყლის, მიწის, ტყის რესურსი ზენოლისგან და დაზიანებისგან. შესაბამისად, ჩვენ აქტიურად ვმუშაობთ საერთაშორისო სტანდარტების, ევროპული მართვის სისტემების დანერგვის საკითხებზე. მადლობას ვუხდით ყველა საერთაშორისო და დონორ ორგანიზაციას, მათ შორის, საფრანგეთის განვითარების სააგენტოს. ჩვენი საერთაშორისო პარტნიორების მხარდაჭერა და საუკეთესო პრაქტიკების გაზიარება არის უმნიშვნელოვანესი ფაქტორი დასახული მიზნის მისაღწევად“, - აღნიშნა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა.

ოთარ შამუგიას განცხადებით, საქართველოსა და საფრანგეთის შორის მრავალწლიანი ნაყოფიერი თანამშრომლობა არსებობს, როგორც სოფლის მეურნეობის, ასევე გარემოს დაცვის მიმართულებით. შეხვედრაზე აღნიშნა, რომ საფრანგეთის მხრიდან სოფლის მეურნეობის კუთხით გაგრძელდება ისეთი მიმართულებების მხარდაჭერა, როგორებიცაა: მეცხოველეობის სექტორი, მცირე ფერმების ხელშეწყობა, მიწის მართვა, სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობა.

შეხვედრის დასასრულს, მინისტრებმა ხელი მოაწერეს შეთანხმების დოკუმენტს, რომელიც განსაზღვრავს ორ ქვეყანას შორის კომპეტენციის ფარგლებში თანამშრომლობას ისეთი მიმართულებებით, როგორებიცაა: მელოტირაცია, მიწის მართვა, სატყეო მმართველობა, მეცხოველეობა და სხვა.

მინისტრებს შორის გამართულ შეხვედრას საქართველოს საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი საფრანგეთის რესპუბლიკაში, გოჩა ჯავახიშვილი ესწრებოდა.

შეხვედრაზე ორი ქვეყნის მინისტრებმა საქართველოსა და საფრანგეთს შორის თანამშრომლობის მიმართულებები და შედეგები განიხილეს. ოთარ შამუგიამ ფრანგ კოლეგას მადლობა გადაუხადა მოწვევისთვის და აღნიშნა, რომ ევროკავშირის წევრ სახელმწიფოებთან პარტნიორობის გაძლიერება დღეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია.

„მოგესხნებათ, საქართველოსთვის ისტორიული მომენტი დგას - ქვეყანას მიენიჭა ევროპული პერსპექტივა და, მოცემულ ეტაპზე, გვაქვს მოლოდინი, რომ მივიღებთ ევროკავშირის კანდიდატი ქვეყნის სტატუსს. საქართველოს მიერ გადაიღდა სათანადო ნაბიჯები იმ პუნქტების შესასრულებლად, რაც მნიშვნელოვანია კანდიდატის სტატუსისთვის“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

საფრანგეთის რესპუბლიკის სოფლის-მეურნეობისა და სურსათის მინისტრ მარკ ფენომის განცხადებით, საფრანგეთი მხარს უჭერს საქართველოს ევროინტეგრაციის გზაზე და მიესალმება ბოლო წლებში განხორციელებულ პროგრესს.

„ყველა აქტივობა, პროგრამა და ღონისძიება, რომელსაც ვეგმავთ და ვახორციელებთ ჩვენს პარტნიორებთან ერთად, ერთი მხრივ, მიმართულია აგრარულ დარგში არსებული პოტენციალის მაქსიმალურად და ეფექტიანად ათვისებისკენ, საერთაშორისო ბაზრებზე მოთხოვნადი, კონკურენტუნარიანი ქართული პროდუქციის წარმოების და რეალიზაციის ხელშეწყობისკენ, ხოლო მეორე მხრივ, ჩვენი მიზანია, წარმოების განვითარების და ზრდის“

ოთარ შამუგია საფრანგეთის განვითარების სააგენტოს წარმომადგენლებს შეხვდა

შეხვედრაზე ყურადღება გამახვილდა საფრანგეთის განვითარების სააგენტოს მიერ განხორციელებულ და მიმდინარე პროექტებზე. აღსანიშნავია, რომ საქართველოსა და საფრანგეთის განვითარების სააგენტოს შორის თანამშრომლობის პროგრამის პრიორიტეტულ მიმართულებებად განსაზღვრულია მელოტირაცია და მიწის მართვა. პროგრამა ითვალისწინებს ზემო სამგორის (ირიგაცია) პროექტს. როგორც მინისტრმა აღნიშნა, მნიშვნელოვანია დროულად მოხდეს ინიცირებული ახალი პროექტის განხორციელება.

„ჩვენ აქტიურად ვმუშაობთ საერთაშორისო სტანდარტების, ევროპული მართვის სისტემების დანერგვის საკითხებზე. ჩვენი საერთაშორისო პარტნიორების მხარდაჭერა და საუკეთესო პრაქტიკების გაზიარება არის უმნიშვნელოვანესი ფაქტორი დასახული მიზნების მისაღწევად. მადლობას ვუხდით ყველა საერთაშორისო და დონორ ორგანიზაციას, მათ შორის, საფრანგეთის განვითარების სააგენტოს მრავალწლიანი წარმატებული და დაგეგმილი სამომავლო თანამშრომლობისთვის“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

ოთარ შამუგია აზერბაიჯანის რესპუბლიკის ეკოლოგიისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის მოადგილეს შეხვდა

მხარესთან გაფორმებული გვაქვს მემორანდუმი, რომელიც არაერთი მიმართულებით თანამშრომლობას მოიცავს. აღსანიშნავია, რომ ჩვენ მნიშვნელოვან რეფორმებს ვახორციელებთ გარემოს დაცვის, მათ შორის, ტყის მართვისა და დაცული ტერიტორიების გაფართოების მიმართულებით; კარგი გამოცდილება დაგვიგროვდა და მზად ვართ, აზერბაიჯანელ კოლეგებს გავუზიაროთ”, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

როგორც აზერბაიჯანის რესპუბლიკის ეკოლოგიისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის მოადგილემ აღნიშნა, მნიშვნელოვანია, რომ ორ ქვეყანას შორის არაერთი მიმართულებით წარმატებული თანამშრომლობა გარემოს დაცვისა და ეკოლოგიის მიმართულებითაც გაგრძელდეს.

„კავკასიის რეგიონი, ბიომრავალფეროვნების თვალსაზრისით, მსოფლიოს ათეულში შედის. საქართველო და აზერბაიჯანი კი, რეგიონში მნიშვნელოვან ადგილს იკავებენ. ვფიქრობ, ორივე მხარისთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იქნება ერთობლივი, რეგიონული და ტრანსსასაზღვრო პროექტების განხორციელება, რაც ხელს შეუწყობს

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ შეხვედრა გამართა აზერბაიჯანის რესპუბლიკის ეკოლოგიისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს დელეგაციასთან, რომელსაც მინისტრის მოადგილე ვუგარ კარიმოვი ხელმძღვანელობდა. შეხვედრაზე მხარეებმა სამომავლო თანამშრომლობის მიმართულებები და სამინისტროებს შორის ურთიერთობების გაღრმავების საკითხები განიხილეს.

„ჩვენ ქვეყნებს ხანგრძლივი მეგობრობა და წარმატებული თანამშრომლობა აკავშირებს, რასაც კიდევ უფრო გააღრმავებს ბოლო პერიოდის მაღალი დონის ვიზიტები და შეხვედრები. სამინისტროების დონეზე, აზერბაიჯანულ

ბიომრავალფეროვნების დაცვა-შენარჩუნებას და ეროვნული პარკების განვითარებას. ჩვენი სურვილია გავზიაროთ საქართველოს გამოცდილება ტყის მართვის და საკანონმდებლო ბაზის შექმნის, დაცული ტერიტორიების განვითარების, ბიოსფერული რეზერვატების შექმნის/ მართვის და სხვა მიმართულებებით. ჩვენი მხრივ, ქართველ კოლეგებს გავუზიარებთ გამოცდილებას ეკოლოგიისა და ჰიდროლოგიის მიმართულებით“ - განაცხადა ვუგარ კარიმოვმა.

ოთარ შამუგიასთან შეხვედრის შემდეგ, აზერბაიჯანის რესპუბლიკის ეკოლოგიისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის მოადგილემ სამომავლო თანამშრომლობის მიმართულებების დეტალები გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველ მოადგილესთან, ნინო თანდილაშვილთან განიხილა.

აზერბაიჯანის რესპუბლიკის ეკოლოგიისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს დელეგაციასთან შეხვედრას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილეები იური ნოზაძე და კახა კაკაბაძე, ასევე, სამინისტროს შესაბამისი სამსახურების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

მთავრობის გადაწყვეტილებით, ფქვილის იმპორტის შეღებვა და დაბრუნება 50 ლარი (ჯამში 250 ლარი) საფასური დაწესდა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, თენგიზ ნასარიძემ, მთავრობის სხდომის დასრულების შემდეგ, მედიის წარმომადგენლებთან გამართულ შეხვედრაზე ადგილობრივი ხორბლის რეალიზაციის ხელშეწყობის მიზნით მთავრობის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების შესახებ გააკეთა განმარტება.

„მსოფლიო ბაზარზე მიმდინარე პროცესების გათვალისწინებით, არასტანდარტული ვითარებაა შექმნილი ხორბლის ფასის ფორმირების და, ზოგადად, ლოგისტიკის კუთხით. ამ მიმართულებით, რამდენიმე თვის წინ მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება, რითაც ვითარება ფქვილის იმპორტის ზრდასთან დაკავშირებით დაბალანსდა ფქვილის იმპორტზე დაწესებული 200 ლარიანი დამატებითი საფასურით. თუმცა, ამ თვეების განმავლობაში გამოიკვეთა, რომ ფქვილის იმპორტი კვლავ მზარდი ტენდენციით ხასიათდება. ეს განპირობებულია ისევე და ისევე ფასის არასტაბილური ფორმირებით, იმ ჭარბი მოსავლით, რაც არსებობს მსოფლიოში. აღნიშნულის გათვალისწინებით, ჩვენ მივიღეთ გადაწყვეტილება, რომ ფქვილის იმპორტის შემთხვევაში დაწესდეს ერთ ტონაზე დამატებით 50 ლარი, ანუ ჯამში, 250 ლარი საფასური“, - განაცხადა თენგიზ ნასარიძემ.

როგორც მინისტრის მოადგილემ აღნიშნა, წლები სტიქიის და კლიმატური პირობების გათვალისწინებით, წლები ხორბლის მოსავალი არის დაბალი ხარისხის.

„გარდა ზემოაღნიშნულისა, მთავრობამ მიიღო გადაწყვეტილება, რომ იმპორტის შემთხვევაში, ქვრზე და ასევე ქატოზე, რომელიც ხორბლის გადამამუშავების შედეგად მიღებული პროდუქტია, დაწესდეს 100 ლარი დამატებითი საფასური. აღსანიშნავია, რომ აქამდე, ქატოზე არ ვრეგულდებოდა რეგულაციები; მიღებული გადაწყვეტილება, ვფიქრობთ, ძალიან დაეხმარება ადგილობრივ ხორბლის მწარმოებლებს მოყვანილი ხორბლის რეალიზებაში იმ ფასად, რომ მათ მოახერხონ საქმიანობის გაგრძელება და შემდგომშიც ქვეყნის ეკონომიკაში იმ წვლილის შეტანა, რაც აქამდე მზარდი ტენდენციებით ხასიათდებოდა. აღსანიშნავია, რომ ეს გადაწყვეტილება, ფქვილის იმპორტის

საფასურის ზრდასთან დაკავშირებით, არ იმოქმედებს პურის ფასზე, პურის გაძვირების რისკი არ არსებობს. გადაწყვეტილება ხელს შეუწყობს ადგილობრივი ხორბლის რეალიზებას“, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ.

თენგიზ ნასარიძემ აღნიშნა, რომ სამინისტროს მუდმივად აქვს კომუნიკაცია ხორბლის მწარმოებლებთან, გადამამუშავებელ სექტორთან და, ზოგადად, დარგის წარმომადგენლებთან. შესაბამისად, ამ გადაწყვეტილებებს წინ უძღოდა აქტუური შეხვედრები, ერთობლივად შემუშავდა დახმარების პაკეტი და, საჭიროებიდან გამომდინარე, დროებითი მექანიზმი. ბაზარზე არსებული სიტუაციის გათვალისწინებით, შემდგომში მოხდება ამ გადაწყვეტილებების კორექტირება.

ყველა მევენახე, ვისაც სტიქიისგან სრულად დაუზიანდა ყურძენი, ერთ ჰექტარზე 3500 ლარის ოდენობით დახმარებას მიიღებს

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, თენგიზ ნასარიძემ მთავრობის გადაწყვეტილების შესახებ გააკეთა განმარტება და აღნიშნა, რომ ყველა მევენახე, ვისაც სტიქიისგან სრულად დაუზიანდა ყურძენი, ერთ ჰექტარზე 3500 ლარის ოდენობით დახმარებას მიიღებს.

„2 სექტემბრის და 17 სექტემბრის სეტყვის შედეგად, დაახლოებით, 6 ათას ჰექტარზე ვენახის ფართობი იქნა დაზიანებული. ამ ფართობიდან, საბედნიეროდ, გარკვეული რაოდენობა, თითქმის ნახევარი, იყო დაზღვეული, რაც ძალიან კარგია, თუმცა, გარკვეული ფაქტორების გათვალისწინებით, დანარჩენი ფართობების

მესაკუთრეებს ვენახი დაზღვეული არ ჰქონდათ. შესაბამისად, მთავრობის გადაწყვეტილებით, შემუშავებულია მექანიზმი, რათა ყველა მევენახე, ვისაც სრულად დაუზიანდა ყურძენი, ერთ ჰექტარზე 3500 ლარის ოდენობით დახმარებას მიიღებს, რაც ვფიქრობთ, რომ ძალიან მნიშვნელოვანი თანადგომა იქნება მათთვის. მიზნობრივად

უნდა მოხდეს ამ თანხის გამოყენება ვენახის მოვლის საშუალებებში, რათა მევენახეებმა შეძლონ საქმიანობის გაგრძელება, ვენახის გადარჩენა და შემდგომში აქტიური წვლილის შეტანა იმ მნიშვნელოვან პროცესში, რასაც ქართული მევენახეობის განვითარება ჰქვია“, - განაცხადა თენგიზ ნასარიძემ.

აღსანიშნავია, რომ კახეთის რეგიონში სეტყვის შედეგად დაზარალებულმა მოსახლეობამ ერთ-ჯერადი დახმარების მისაღებად განცხადებით უნდა მიმართოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სოფლის განვითარების სააგენტოს. შეხვედრების განრიგი განსაზღვრულია წინასწარ და განთავსებულია სოფლის განვითარების სააგენტოს ვებგვერდზე. განაცხადების მიღება მიმდინარე წლის 23 ოქტომბრიდან დაიწყო.

10-12 ოქტომბერს, პრემიერ-მინისტრის ინიციატივით დაარსებული „ღვინის დღეების“ ფარგლებში, თბილისა საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციას უმასპინძლავს

კონფერენცია „ქართული ვაზისა და ღვინის კულტურის კვლევის სამეცნიერო პროექტი - შედეგები და სიახლეები“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ღვინის ეროვნული სააგენტოს ორგანიზებით და საქართველოს მთავრობის მხარდაჭერით ჩატარდა.

სამეცნიერო კონფერენცია გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიაშვილმა გახსნა.

„მოხარული ვართ, გიმასპინძლოთ საქართველოში და კიდევ ერთხელ განსაკუთრებული სიამაყით აღვნიშნო, რომ თქვენ, საერთაშორისო უნივერსიტეტებისა და ინსტიტუტების წამყვანი მეცნიერები დღეს ღვინის სამშობლოს საპატიო სტუმრები ხართ.

აღნიშნული პროექტის განხორციელება 2014 წელს დაიწყო. პროექტის მიზანი საქართველოს ღვინის კულტურის უძველეს კერად დადასტურებისათვის ახალი მონაცემების შეგროვება იყო. კვლევის შედეგებმა ვაზის მომინაურებასა და ღვინის წარმოების დაწყებასთან დაკავშირებით ახალი რეალობა გააჩინა, 2017 წელს, მსოფლიო სამეცნიერო საზოგადოებამ აღიარა, რომ მეღვინეობის უძველესი კვალი სწორედ საქართველოს ტერიტორიაზე იყო აღმოჩენილი, რომ ღვინის სამშობლო საქართველოა. დღეს, კონფერენციის ფარგლებში, მევენახეობა-მეღვინეობის დარგის მკვლევართან, ექსპერტებთან და დაინტერესებულ ფართო საზოგადოებასთან ერთად გვინდა შევჯავამოთ პროექტის შედეგები და

მომავალი კვლევების პრიორიტეტებზე ვიმსჯელოთ“, - აღნიშნა ოთარ შამუგიაშვილმა.

საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციას, მსოფლიოს 11 ქვეყნიდან (საქართველო, იტალია, საფრანგეთი, ესპანეთი, ინგლისი, აშშ, კანადა, ისრაელი, ბრაზილია, სამხ.აფრიკა, ხორვატია) 22 მეცნიერი, მკვლევარი და ექსპერტი დაესწრო.

„სიმბოლურია, რომ დღევანდელი საერთაშორისო კონფერენცია „ქართული ვაზისა და ღვინის კულტურის კვლევის სამეცნიერო პროექტი - შედეგები და სიახლეები“ ტარდება ღვინის დღეების ფარგლებში, რომელიც პრემიერ-მინისტრის ინიციატივით დაარსდა და ყოველწლიურად იმართება მთელი ქვეყნის მასშტაბით. ღვინის დღეებით, ჩვენ ვახსენებთ მთელ საზოგადოებას, რომ ქართული ღვინო არის ჩვენი კულტურის და ისტორიის ნაწილი. აღსანიშნავია, რომ „ქართული ვაზისა და ღვინის კულტურის კვლევის პროექტის“ ფარგლებში, დაიდო საქართველოსთვის უმნიშვნელოვანესი სამეცნიერო დასკვნა, რომელიც მნიშვნელოვანი იყო ქართული ღვინის საერთაშორისო ბაზარზე პოზიციონირებისთვის, ის გახდა მთავარი გზავნილი დანარჩენი მსოფლიოსთვის, რომ საქართველო ღვინის სამშობლოა, ღვინის დაყენების 8000 წლიანი უწყვეტი ისტორიით“, - განაცხადა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიაშვილმა კონფერენციის გახსნის ღონისძიებაზე სიტყვით გამოსვლისას.

ქართული ვაზისა და ღვინის კულტურის კვლევის მულტიდისციპლინარულ სამეცნიერო პროექტში ქართველ მეცნიერებთან ერთად, ჩართული არიან პენსილვანიის, მონპელიეს, მილანის, კოპენჰაგენის, ტორონტოს უნივერსიტეტების, ისრაელის ვაისმანის ინსტიტუტისა და მონპელიეს აგრარული კვლევების ეროვნული ინსტიტუტის (INRA) მეცნიერები. პროექტი სწავლობს ქართულ ვაზსა და ღვინოს სხვადასხვა სამეცნიერო დისციპლინის საშუალებით, რათა გამოიკვლიოს მისი ისტორია, თანამედროვე მდგომარეობა და წარმოაჩინოს მევენახეობა - მეღვინეობის მომავალი განვითარების პოტენციალი.

როგორც პენსილვანიის უნივერსიტეტის მეცნიერმა, მკვლევარმა, პატრიკ მაკგოვერნიმ აღნიშნა, ქართული ვაზისა და ღვინის კულტურის კვლევის პროექტით უკვე დადასტურდა ქართული ღვინის დაყენების 8000 წლიანი ისტორია. გრძელდება გათხრები, კვლევები და ვიმედოვნებთ, რომ კიდევ მეტი დადასტურება ამოვა ქვევარში ღვინის დაყენების ტექნოლოგიის შესახებ.

კონფერენცია მიზნად ისახავდა პროექტის ფარგლებში განხორციელებული სამეცნიერო კვლევების შედეგების შეჯამებას და სამომავლო კვლევების პრიორიტეტულ მიმართულებებზე მსჯელობას.

კონფერენციის გახსნას ესწრებოდნენ ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარე ლევან მუხუმბა, განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის მოადგილე ნოდარ პაპუკაშვილი, საქართველოს პარლამენტის დარგობრივი ეკონომიკისა და ეკონომიკური პოლიტიკის კომიტეტის თავმჯდომარე დავით სონღულაშვილი.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე კახა კაკაბაძე მსოფლიო ენოტურიზმის ასოციაციის პრეზიდენტ შივა ანტონიო ვიდალს შეხვდა

შეხვედრაზე მხარეებმა საქართველოში ენოტურიზმის განვითარების მნიშვნელობაზე იმსჯელეს.

„საქართველო ღვინის ქვეყანაა, რომელსაც 8000 წლიანი ისტორია აქვს. ჩვენ ამ ისტორიას განსაკუთრებით ვუფროსილდებით, ვემუშავებთ ღვინის ხარისხის გაუმჯობესებასა და ექსპორტის გაზრდაზე. აქვე მინდა აღვნიშნო, რომ ქვეყანაში ტურიზმი მკვეთრი ნაბიჯებით ვითარდება; ტურიზმი და ღვინის წარმოების წარმატებული ინდუსტრია აძლიერებს ჩვენს ეკონომიკას. ნებისმიერ სფეროში, მათ შორის ენოტურიზმის მიმართულებით საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარება განვითარების აუცილებელი და მნიშვნელოვანი პირობაა“, - აღნიშნა კახა კაკაბაძემ.

შეხვედრაზე ყურადღება დაეთმო ღვინის ხარისხს. ქართულმა მხარემ დეტალურად ისაუბრა ქვეყანაში ღვინის ხარისხის გაუმჯობესების კუთხით გადადგმულ ნაბიჯებზე. საუბარი შეეხო საქსპორტო პოტენციალის და ბაზრების დივერსიფიკაციის საკითხსაც.

„მსოფლიო ენოტურიზმის ასოციაციის ძირითადი მიზანია განვითარდეს ენოტურიზმი იმ ქვეყნებში, სადაც თანამშრომლობას ვიწყებთ. მთავარია, გავზარდოთ ქვეყნის ცნობადობა. ჩვენ ვეხმარებით როგორც საჯარო და კერძო, ასევე აკადემიურ სექტორს. კონგრესები, შეხვედრები, ტურისტული გამოცდილების გაზიარება - ყველა ამ მიმართულებას მოიცავს ჩვენი ასოციაცია“, - აღნიშნა შივე ანტონიო ვიდალმა.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში გამართულ შეხვედრას ალკალის უნივერსიტეტის წარმომადგენელი მიგუელ გამბა, ესპანურ-ქართული ასოციაციის საჯარო პალატის დამფუძნებელი ქეთი გორგილაძე, ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარის მოადგილე ზურაბ ჯაჭარაძე და კაკაბაძის საერთაშორისო უნივერსიტეტის დირექტორი ვახტანგ წიფიჭიშვილი ესწრებოდნენ.

საქართველოში ვიზიტის ფარგლებში, სტუმრებმა კახეთში ქართული ღვინის კომპანიები და მარნები დაათვალიერეს.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგია, სოფელ საკაციანოში, დავით ციმაკურიძის ოჯახურ რთველში მიიღო მონაწილეობა

ოთარ შამუგია: „მთავრობის გადაწყვეტილებით, ჩვენ წელსაც ვახორციელებთ სუბსიდირებას ალექსანდროულის და მეჯურეთულის ჯიშის ყურძენზე. მენარმე, რომელიც არანაკლებ 7 ლარს გადაიხდის, სახელმწიფოსგან 4 ლარის სუბსიდიას მიიღებს. ჩვენ მხარდაჭერის ეს მოდელი შარშან შევიმუშავეთ. მოდელმა გაამართლა და კარგად იმუშავა. ყურძნის ჩაბარების პროცესში სახელმწიფო სანარმოს ჩართულობა, ფაქტობრივად, არ დაგვჭირდა, კერძო სექტორმა მთლიანად ჩაიბარა ყურძენი; წელსაც იგივე ვითარებაა - აქტიურობს კერძო სექტორი და ყურძენს იბარებს. რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია,

საწარმომ, რომელიც სოფელ ბოსტანაში მდებარეობს, ადგილობრივი მევენახეებისგან 50 ტონა ყურძენი უკვე შეისყიდა და გადაამუშავა.

„ულამაზეს კუთხეში, რაჭაში, რთველი აქტიურ ფაზაშია. მთავრობის გადაწყვეტილებით, ჩვენ წელსაც ვახორციელებთ სუბსიდირებას ალექსანდროულის და მეჯურეთულის ჯიშის ყურძენზე. მენარმე, რომელიც არანაკლებ 7 ლარს გადაიხდის, სახელმწიფოსგან 4 ლარის სუბსიდიას მიიღებს. ჩვენ მხარდაჭერის ეს მოდელი შარშან შევიმუშავეთ. მოდელმა გაამართლა და კარგად იმუშავა. ყურძნის ჩაბარების პროცესში სახელმწიფო სანარმოს ჩართულობა, ფაქტობრივად, არ დაგვჭირდა, კერძო სექტორმა მთლიანად ჩაიბარა ყურძენი; წელსაც იგივე ვითარებაა - აქტიურობს კერძო სექტორი და ყურძენს იბარებს. რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია,

13 ოქტომბერს, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ოთარ შამუგია, რაჭაში რთველის მიმდინარეობასა და ყურძნის ჩაბარების პროცესს ადგილზე გაეცნო. მინისტრი, რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთის სახელმწიფო რწმუნებულ პაპუნა მარგველიძესა და მათთან დაკავშირებულ მოსახლეობასთან ერთად, ყურძნის გადამამუშავებელ კომპანიაში „მელვინეობა ბარაკონი“ იმყოფებოდა.

რაჭაში, სოფელ საკაციანოში, მევენახე დავით ციმაკურიძეს მუჯურეთულის, ალექსანდროულის, ცოლიკურის და ციციკას ჯიშის ყურძენი 15 ჰა ფართობზე აქვს გაშენებული.

მევენახის რთველში, მინისტრთან ერთად, რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის სახელმწიფო რწმუნებული პაპუნა მარგველიძე და მაჟორიტარი დეპუტატი გორა ენუქიძე იმყოფებოდნენ.

„ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ მთავრობის გადაწყვეტილების თანახმად განხორციელებული სუბსიდირების მეშვეობით, მევენახეები იღებენ კარგ შემოსავალს. ვფიქრობთ, რომ წელს, რაჭაში, დაახლოებით 1500 ტონაზე მეტი იქნება მოსავალი. ჩვენი მიზანია, ხელი შევუწყოთ დარგის განვითარებას და ვენახების გაშენების პროცესს. გვაქვს ახალი პროგრამა მაღალმთიანი რეგიონებისთვის, რომლის ფარგლებშიც ვაფინანსებთ სამენარმეო საქმიანობას, მათ შორის არის მარნების მოწყობის

დაფინანსება, ახალი სანარმეების შექმნა, რაც მნიშვნელოვანია იმისათვის, რომ მევენახეებმა შეძლონ ღვინის დანერგვა. დაყენება და უფრო მაღალი შემოსავლით მიიჩნევა; საკმაოდ ბევრი განაცხადია შემოსული ახალი პროგრამით სარგებლობაზე. ჩვენ გავაგრძელებთ ამ პროცესს იმისათვის, რომ ხელი შევუწყოთ სექტორის განვითარებას“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

მინისტრმა, დავით ციმაკურიძის ღვინის მარანიც „საკაციის მარანი“ დაათვალიერა, რომელიც მევენახე ფერმერმა სოფლის განვითარების სააგენტოს „გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების“ პროექტით თანადაფინანსებით გახსნა. შპს „საკაციის მარანი“ წლიურად 15 ტონა ყურძნის გადამამუშავება შეუძლია. მარანში წელს პირველად დააყენებენ ღვინოს.

საწარმოში, მინისტრთან ერთად, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე, სოლომონ პავლიაშვილი იმყოფებოდა.

მევენახეები იღებენ კარგ შემოსავალს“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

მოსავალი დიდი არაა, თუმცა, ხარისხი გასულ წელთან შედარებით, უკეთესია. სახელმწიფოს მხრიდან სუბსიდირება კი, ადგილობრივებისთვის ძალიან მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებაა.

„მელვინეობა ბარაკონი“ საწარმოს მფლობელის კახა გორდემიანის განცხადებით, წელს რაჭაში

ოთარ შამუგია სოფელ ურავში, დარიშხანის შემავალი ნარჩენების განთავსების ტერიტორიაზე ინფრასტრუქტურული სამუშაოები დაათვალიერა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ, რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის სახელმწიფო რწმუნებულ პაპუნა მარგველიძესთან და მაჟორიტარ დავუბათ შოჩა ენუქიძესთან ერთად, აგროლოგის რაიონის სოფელ ურავში, დარიშხანის შემავალი ნარჩენების განთავსების ტერიტორიაზე პირველადი დაცვითი ღონისძიებების განხორციელების მიზნით მიმდინარე ინფრასტრუქტურული სამუშაოები დაათვალიერა.

„მთავრობის გადაწყვეტილებით, წლის დასაწყისში, ცანასა და ურავში დავინყეთ დარიშხანის შემცველი მადნის გადამამუშავების ნარჩენების განთავსების ადგილის მოწესრიგება. ძალიან სწრაფად იქნა გადაწყვეტილება მიღებული და დაიწყო ამ ტერიტორიების შემოღობვის პროცესი. ცანაში ეს სამუშაოები უკვე დასრულებულია, ახლა მიმდინარეობს ურავში და ძალიან მალე აქაც დასრულდება. პარალელურად, ცანას საიტთან დაკავშირებით მიმდინარეობს

მუშაობა გარემოს ზემოქმედების შეფასების დოკუმენტზე და სამარხის პროექტზე, რომელიც უახლოეს პერიოდში დასრულდება და ნარჩენების შესაბამის სამსახურებს განსახილველად. ვფიქრობ, რომ ამ სამარხის მშენებლობის ტენდერის გამოცხადებას მომავალი წლის გაზაფხულზე უკვე შევძლებთ. სამუშაოები საკმაოდ მასშტაბურია, ამიტომ მშენებლობას დრო დასჭირდება. საბოლოოდ, ამ პროექტის განხორციელებით, აღნიშნულ ტერიტორიაზე მოხდება არსებული პრობლემის სრულად გადაწყვეტა“, - განაცხადა ოთარ შამუგიამ.

შემოკავება. პროცესი უკვე დასრულებულია სვანეთში, სოფელ ცანაში, ამ კუთხით სამუშაოები მიმდინარეობს სოფელ ურავში. ამ ტერიტორიების შემოღობვა და მოსახლეობისგან იზოლირება მნიშვნელოვანია სოფლის მაცხოვრებლების უსაფრთხოებისათვის“, - განაცხადა პაპუნა მარგველიძემ.

აღსანიშნავია, რომ მთავრობის გადაწყვეტილებით, ამბროლაურის და ლენტეხის რაიონებში არსებული დარიშხანშემცველი მადნის გადამამუშავებით წარმოქმნილი ნარჩენების განთავსების სისტემური მართვის ღონისძიების განხორციელება მიმდინარეობს. დარიშხანით დაბინძურებული ტერიტორიების შემოღობვითი სამუშაოების გარდა, დაგეგმილია დარიშხანის შემცველი ნარჩენებისა და შენობა-ნაგებობების სამშენებლო ნარჩენების შეგროვება, დაბინძურებული ნიადაგის მოხსნა და სპეციალურად მოწყობილ სამარხში განთავსება.

სახელმწიფო რწმუნებულის პაპუნა მარგველიძის განცხადებით, ამბროლაურისა და ლენტეხის მუნიციპალიტეტებში, ათეული წლების განმავლობაში ფუნქციონირებდა სამთო-ქიმიური კომბინატი, რომელმაც, გასული საუკუნის 90-იან წლებში განვითარებული მოვლენების შემდეგ, ფუნქციონირება შეწყვიტა. შედეგად, როგორც ყოფილი კომბინატი, ასევე მთლიანი ინფრასტრუქტურა განადგურდა და ტერიტორიები დარიშხანშემცველი ნარჩენებით დაბინძურდა.

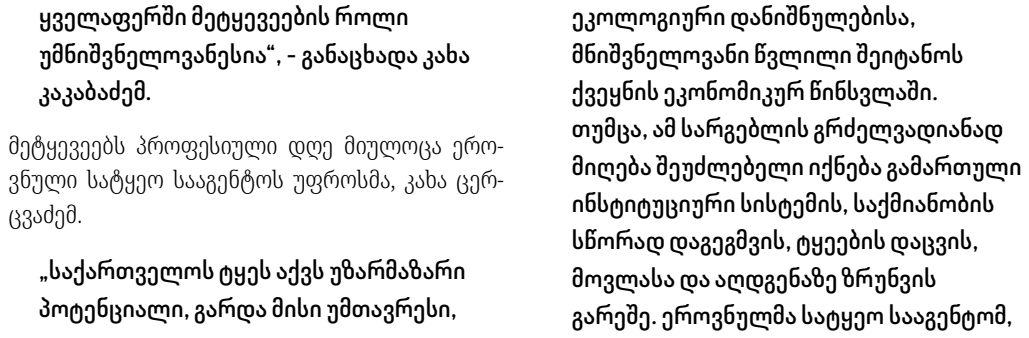
სოფელ ურავში არსებული დარიშხანის შემცველი ნარჩენების განთავსების ტერიტორიაზე პირველადი დაცვითი ღონისძიებების მიმდინარეობას მინისტრთან ერთად გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე სოლომონ პავლიაშვილი და ბირთული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს ხელმძღვანელი ხატია ჯიჭურიძე გაეცნო.

„ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მხრიდან ხდება აღნიშნული ტერიტორიების

**გარემოს
დაცვისა და
სოფლის
მეურნეობის
სამინისტროს
ინიციატივით,
ბოტანიკურ
ბაღში, მატყევის
დღე აღინიშნა**

მინისტრმა ოთარ შამუგია მატყევეებს პროფესიული დღე მიულოცა და სატყეო სექტორის განვითარებაში შეტანილი წვლილისთვის მადლობა გადაუხადა. ღონისძიებაზე გამოვლინდა წლის წარმატებული მატყევეებიც, რომლებსაც განსაკუთრებულად რთული და რისკის შემცველი საქმიანობისთვის ჯილდოები და სიმბოლური საჩუქრები გადაეცათ.

„საქართველო ტყით მდიდარი ქვეყანაა. ტრადიცია, კულტურა და ცოდნა ხელს გვინცობს ვიზრუნოთ ტყეების მოვლასა და შენარჩუნებაზე. უკანასკნელი ათწლეულის განმავლობაში, ძალიან ბევრი ცვლილება განხორციელდა სატყეო სექტორში. ჩვენი საერთაშორისო პარტნიორების და მხარდაჭერების დახმარებით, ეტაპობრივად ვცდილობთ იმ პრობლემებთან გამკლავებას, რაც დიდი ხნის განმავლობაში იყო დაგროვილი. შეიძლება ითქვას, რომ დღეს ნამდვილად გვაქვს ის შედეგები, რომლებიც მომავალში კიდევ უფრო მეტ სარგებელს მოუტანს ქვეყანასა და მის მოსახლეობას“, - აღნიშნა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ოთარ შამუგიამ.

შეხვედრის მონაწილეებს მიმართა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, კახა კაკაბაძემ და განაცხადა, რომ პროგრესი, რომელსაც დარგმა ბოლო წლების განმავლობაში მიაღწია, სამინისტროს და ეროვნული სატყეო სააგენტოს მიერ გაწეული უზარმაზარი შრომის შედეგია.

„მონესრიგდა კანონმდებლობა, გაუმჯობესდა მმართველობითი პროცესი, სისტემური გახდა ტყის ინვენტარიზაცია და მართვის გეგმების მომზადება, გაიზარდა ტყის მოვლისა და აღდგენის ღონისძიებების მასშტაბები, განვითარდა სატყეო ინფრასტრუქტურა საქმიანი ეზოებისა და სატყეო გზების სახით; ხე-ტყის დამზადების ორგანიზებული სამუშაოებით ხელი ეწყობა მერქნის ბაზრის ჩამოყალიბებასა და ადგილზე სამუშაო ადგილების შექმნას. ამ

ყველაფერში მატყევეების როლი უმნიშვნელოვანესია“, - განაცხადა კახა კაკაბაძემ.

მატყევეებს პროფესიული დღე მიულოცა ეროვნული სატყეო სააგენტოს უფროსმა, კახა ცერცვაძემ.

„საქართველოს ტყეს აქვს უზარმაზარი პოტენციალი, გარდა მისი უმთავრესი,

ეკოლოგიური დანიშნულებისა, მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანოს ქვეყნის ეკონომიკურ წინსვლაში. თუმცა, ამ სარგებლის გრძელვადიანად მიღება შეუძლებელი იქნება გამართული ინსტიტუციური სისტემის, საქმიანობის სწორად დაგეგმვის, ტყეების დაცვის, მოვლასა და აღდგენაზე ზრუნვის გარეშე. ეროვნულმა სატყეო სააგენტომ,

სატყეო-სამეურნეო ღონისძიებების ეფექტიანად განხორციელებისთვის, სრულად განაახლა სპეციალური დანიშნულების ავტოპარკი. ასევე, სააგენტოს მთავარ პრიორიტეტად რჩება თანამშრომელთა სოციალური გარანტიები და სამუშაო პირობები. ბოლო დროს განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებებით, ჩვენ უზრუნველყოფთ მატყევეების სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაზღვევას, განსაკუთრებული სირთულის დავალების შესრულებისათვის წახალისების ფორმის გამოყენებას, რაც, ვფიქრობთ, მნიშვნელოვნად გაზრდის დასაქმებულთა მოტივაციას“, - განაცხადა კახა ცერცვაძემ.

სააგენტოს უფროსმა, ქვეყნის უნიკალური რესურსის დაცვისთვის გაწეული შრომისთვის, მადლობა გადაუხადა როგორც მატყევეებს, ასევე, არასამთავრობო და საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლებს მრავალწლიანი მხარდაჭერისთვის. წლების განმავლობაში, ეროვნულმა სატყეო სააგენტომ არაერთი პროექტი განხორციელა GIZ-ის, გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP), ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდისა (WWF), CENN -ის და სხვა პარტნიორების მხარდაჭერით.

ღონისძიებაზე, ეროვნული სატყეო სააგენტოს საინფორმაციო კამპანიებში მუდმივი ჩართულობისთვის, საზოგადოებისთვის ცნობილი სახეები, სპორტსმენები, მსახიობები, მომღერლები და მედიის წარმომადგენლებიც დაჯილდოვდნენ.

ღონისძიებას საკანონმდებლო ორგანოს, აკადემიური წრის, გარემოსდაცვითი არასამთავრობო და პარტნიორი საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

**ეროვნულ დონეზე
სატყუო სექტორის
შესახებ ცნობიერების
დონის შეფასების
კვლევის შედეგები
სამუშაო შეხვედრაზე
განიხილეს.**

ეროვნულ დონეზე სატყუო სექტორის შესახებ ცნობიერების დონის შეფასების მიზნით ჩატარებული კვლევა მოიცავს სატყუო განათლების, ტყულის მნიშვნელობის, ტყუით მდგრადი სარგებლობის, ენერგოეფექტური ღონისძიებებისა და ალტერნატიული საწვავის შესახებ განათლებისა და ცნობიერების დონის შეფასებას საქართველოს მოსახლეობაში; სატყუო სექტორში არსებული საკითხების მიმართ მოსახლეობის დამოკიდებულებების შესწავლასა და ტყუით სარგებლობის მიმართულებით ქვეპიტი კრედიტის ანალიზს.

კვლევის შედეგების მიხედვით, ბოლო ერთი წლის განმავლობაში, სხვადასხვა მიზნით, ტყუით გამოკითხულთა 30%-მა ისარგებლა. თბილისსა (83%) და ქალაქის ტიპის დასახლებებში (61%) მცხოვრები რესპონდენტები ტყუის მეტწილად დასვენების მიზნით იყენებენ. სოფლის ტიპის დასახლებებში რესპონდენტები დაახლოებით თანაბრად მიუთითებენ ტყუითსარგებლობაზე დასვენების (38%) და მერქნული რესურსების მოპოვების (35%) მიზნით. ასაკის ზრდის პარალელურად, იკლებს იმ რესპონდენტთა წილი, ვინც ტყუის დასვენების მიზნით იყენებს. რესპონდენტთა 70%-ს მიაჩნია, რომ ტყუის შესახებ არსებული საკანონმდებლო ნორმების აღსრულება სრულყოფილად არ ხდება. ყოველი მეორე რესპონდენტის აზრით (52%), საქართველოში ადეკვატური სატყუო განათლების მიღება შესაძლებელია. გამოკითხულთა თქმით, სატყუო განათლების გავრცელებით, საზოგადოებამ შეიძლება მიიღოს სხვადასხვა სარგებელი: გაუმჯობესდება ეკოლოგიური ფონი და მოსახლეობა იცხოვრებს უსაფრთხო გარემოში, შემცირდება ხეების უმიზეზო ჩეხვა, ტყეების სახით იარსებებს მნიშვნელოვანი ქარსაცავი ზოლი და სხვა.

რესპონდენტთა 89%-ის აზრით, ტყუის სამეშე მასალად გამოყენება უნდა მოხდეს იმგვარად, რომ ტყემ შეძლოს საკუთარი მერქნული რესურსების აღდგენა მომდევნო წლამდე; 86%-ს მიაჩნია, რომ ტყის პროდუქტიულობის შესანარჩუნებლად მერქნის უკანონო მოპოვების მკაცრი კონტროლი მეტად მნიშვნელოვანია, 82% კი დასძენს, რომ სატყუო სექტორს აქვს პოტენციალი, რომ მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანოს ქვეყნის ეკონომიკის ზრდაში. შედარებით მცირეა იმ რესპონდენტთა წილი, რომლებიც ფიქრობენ, რომ ტყის მდგრადი მართვა, ტყესთან ახლოს მცხოვრები მოსახლეობისთვის სატყუო სექტორში დასაქმების შესაძლებლობის გაჩენას ნიშნავს - 59%, მაშინ, როდესაც საპირისპირო მცდარი დებულების - ტყის მდგრადი მართვა არ მოიაზრებს ტყესთან ახლოს მცხოვრები მოსახლეობისთვის სატყუო სექტორში დასაქმების შესაძლებლობის

გაჩენას - მომხრე რესპონდენტთა რაოდენობა 19%-ს უტოლდება.

რესპონდენტებმა ისაუბრეს თავიანთ ქცევებზე ტყეში ყოფნის დროს: ტყეში ყოფნისას არ ანთებენ კოცონს (65%); ტყეში ბავშვებთან ერთად ყოფნისას, აქცევენ ყურადღებას, რომ არ დაყარონ ნარჩენები (78%); აქცევენ ყურადღებას, რომ შემთხვევით არ დატოვონ რაიმე ტიპის ნარჩენი (90%); ტყეში გადასადგილებლად იყენებენ ბილიკებს, რათა არ დაიკარგონ (74%); ტყიდან მიაქვთ სხვისი დაყრილი ნარჩენები (58%); რესპონდენტთა 48% მიუთითებს, რომ ტყეში კოცონის ჩაქრობის შემდეგ რწმუნდება იმაში, რომ ნაკვერჩხალი ჩამქრალია. თბილისში მცხოვრები რესპონდენტები (55%) შედარებით ხშირად მიუთითებენ, რომ ტყეში კოცონის ჩაქრობის შემდეგ რწმუნდებიან იმაში, რომ ნაკვერჩხალი ჩამქრ-

ლია, ვიდრე დანარჩენი ქალაქებისა (45%) და სოფლების (46%) მაცხოვრებლები.

ამასთან, რესპონდენტთა 24% ამბობს, რომ სმენია ენერგოეფექტური ღონისძიების შესახებ. რესპონდენტებს შორის, ვინც ენერგოეფექტური ღონისძიების შესახებ ფლობს ინფორმაციას, მხოლოდ 10.5% არის ისეთი, ვინც ოჯახში ენერგოეფექტური ღონისძიების გამოყენებაზე მიუთითებს. გამოკითხულთა უმრავლესობა მართებულად მიიჩნევს, რომ ენერგოეფექტური ღონისძიების ნაკლებ შემას/საწვავს მოიხმარს (82%), ზოგავს ფინანსებს, რადგან მოიხმარს ნაკლები რაოდენობით შემას/საწვავს (75%) და უფრო ძვირი ღირს, ვიდრე სტანდარტული ღონისძიება (70%). მეორე მხრივ, რესპონდენტთა ინფორმირებულობა გაცილებით დაბალია ისეთ საკითხებთან დაკავშირებით, როგორებიცაა ენერგოეფექტური ღონისძიების სიმ-

ლაზრე, მისი ექსპლუატაციის ვადა და ღონისძიების ეკოლოგიური ღირებულება. კერძოდ, მხოლოდ 38.5% არ ეთანხმება, რომ ენერგოეფექტური ღონისძიება, სტანდარტულ ღონისძიებთან შედარებით, ნაკლებ სითბოს გამოყოფს; 46% თვლის, რომ ენერგოეფექტური ღონისძიების ექსპლუატაციის ვადა აღემატება სტანდარტული ღონისძიების ექსპლუატაციის ვადას და დაახლოებით ამდენივე (47%) არ ეთანხმება დებულებას, რომ ენერგოეფექტური ღონისძიება უფრო მეტად აბინძურებს გარემოს, ვიდრე სტანდარტული ღონისძიება.

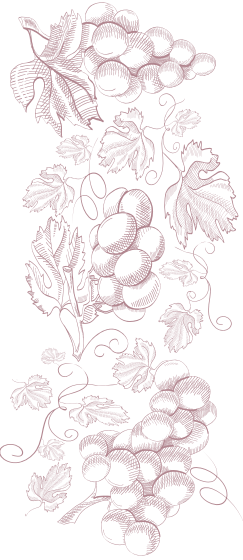
ენერგოეფექტური ღონისძიების მწარმოებლების აზრით, ბოლო პერიოდში გაიზარდა მათი პროდუქტისადმი მოსახლეობის დაინტერესება, რადგან გაიზარდა გარემოსდაცვითი საკითხებისადმი მოსახლეობის მგრძობილობა და საზოგადოების ცნობიერება ენერგოეფექტური ღონისძიების სარგებლის შესახებ. მწარმოებლების შეფასებით, შუშის ალტერნატიული საწვავის მიმართ მოსახლეობის ინტერესი ნაკლებად აქვს.

სტანდარტულ ღონისძიებას ოჯახში მეტწილად სოფლის ტიპის დასახლებებში იყენებენ (61.2%). გამოკითხულთა დაახლოებით მესამედი მიუთითებს 3 დან 7მ²-მდე მოცულობის შუშის მოხმარებაზე.

კვლევა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრმა სოციალური კვლევისა და ანალიზის ინსტიტუტის დახმარებით ჩატარა. კვლევა ჩატარდა, როგორც რაოდენობრივი, ასევე თვისებრივი ინსტრუმენტების საშუალებით. თვისებრივი კვლევის ფარგლებში, ჩატარდა 15 სიღრმისეული ინტერვიუ ტყის მერქნული რესურსების მწარმოებლებთან, არამერქნული რესურსების მწარმოებლებთან, ღონისძიების მწარმოებლებთან, ალტერნატიული საწვავის მწარმოებლებთან, ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლებთან. ასევე ჩატარდა 8 ფოკუს ჯგუფი ახალგაზრდების, სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების წარმომადგენლების, განათლების სექტორის წარმომადგენლებისა და ქალთა ჯგუფების ჩართულობით. რაოდენობრივი კვლევის ფარგლებში, გამოკითხვაში მონაწილეობა მიიღო საქართველოს თერთმეტივე რეგიონის მოსახლეობამ.

კვლევა ჩატარდა პროექტის „საქართველოში ტყის სექტორის რეფორმის განხორციელების მხარდაჭერა - ECO.Georgia“ ფარგლებში, კლიმატის მწვანე ფონდის (GCF), საქართველოს მთავრობის, გერმანიის ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ფედერალური სამინისტროს (BMZ), შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოს (SDC) თანადაფინანსებით. პროექტი ხორციელდება გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოების (GIZ) და გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ, სამინისტროს დაქვემდებარებული უწყებების ჩართულობით.

შეძღვნილი პერიოდი, ცრადიკულად გამოიჩინა ქვეყნების ღვინოს აქტიურობით - ღვინოს ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, ქართული ღვინო არაერთ გამოფენასა და დეგუსტაციაზე იყო წარდგენილი მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხეში. აღნიშნული აქტივობები ემსახურება ქართული ღვინოს ბაზრების დივერსიფიკაციას, მისი ცნობადობის, საერთაშორისო რეპუტაციისა და საექსპორტო პოტენციალის გაზრდას.

ქართული ღვინოს წარდგენა ნიდერლანდებში

ღვინოს ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით და ქართული ღვინოს იმპორტიორი კომპანიის „Bleeker Wijnimport“ ორგანიზებით, ნიდერლანდების სამეფოს დედაქალაქ ამსტერდამში ქართული ღვინოს დეგუსტაცია გაიმართა.

ღვინოს ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით და ქართული ღვინოს იმპორტიორი კომპანიის „Bleeker Wijnimport“ ორგანიზებით, ნიდერლანდების სამეფოს დედაქალაქ ამსტერდამში ქართული ღვინოს დეგუსტაცია გაიმართა.

კორეა - "DAEJEON INTERNATIONAL WINE FESTIVAL"

კორეის რესპუბლიკის ქალაქ დეჯონში საერთაშორისო ფესტივალზე "Daejeon International Wine Festival" ქართული ღვინოს 15 მწარმოებლის, როგორც დიდი კომპანიების, ასევე მცირე მარნების ღვინო იყო წარმოდგენილი.

საქართველო წელს ფესტივალზე საპატიო სტუმრის სტატუსით მონაწილეობდა. სამდღიანი გამოფენის ფარგლებში, ქართველ ღვინოს მწარმოებლებს შესაძლებლობა ჰქონდათ საკუთარი პროდუქცია წარედგინათ ადგილობრივი ღვინოს პროფესიონალებისთვის, რაც ქართული ღვინოს დაინტერესებისა და შემდგომში გაყიდვების ზრდის ერთ-ერთი წინაპირობაა.

გამოფენაში მონაწილე ქართული ღვინოს მწარმოებლების შეფასებით, სამხრეთ კორეის ბაზარი, ჩინეთთან და იაპონიასთან ერთად, ქართული ღვინოსთვის პერსპექტიული ბაზარია.

კორეის რესპუბლიკაში ქართული ღვინოს პირველი წარდგენა 2015 წელს გამოფენაზე „Seoul Interenational Wines and Spirits Expo“ გაიმართა.

ბრიტანელი ღვინოს პროფესიონალების ტური

საქართველოში ბრიტანელი ღვინოს მაგისტრი, ღვინოს ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი კომპანიის „Swirl Wine Group“ ხელმძღვანელი სარა ებოტი და ღვინოს პროფესიონალების 12-კაციანი ჯგუფი იმყოფებოდა.

ქართული ღვინოს ინდუსტრიის გაცნობის ტურის ფარგლებში, სტუმრები ქართული ღვინოს მწარმოებელ კომპანიებს კახეთში ეწვივნენ. თბილისში, სპეციალურად მათთვის გამართულ დეგუსტაციაზე, შესაძლებლობა მიეცათ, გასცნობოდნენ 15 კომპანიის სხვადასხვა დასახელების ღვინოს.

„მე აქ ვიმყოფები დიდი ბრიტანეთის ღვინოს იმპორტიორების და ღვინის ჟურნალისტების ჯგუფთან ერთად. ისინი პირველად არიან საქართველოში, თუმცა ყველა ძალიან გამოცდილი ღვინოს პროფესიონალები არიან. ჩვენ დავიწყეთ მოგზაურობა თელავში, ქვევრის ღვინოს მწარმოებელ ზაზა კვიციანიანთან სტუმრობით. ახლა ვართ რუისპირის ბიოდინამიურ ვენახში, რომელიც ძალიან საინტერესოა ჩვენი სტუმრებისთვის, რადგან ბევრი მათგანი უკვე იცნობს ბიოდინამიურ ვენახებს. ეს არის პირველი ქართული ბიოდინამიური ვენახი, რომელიც მათ ნახეს“, - აღნიშნა სარა ებოტი.

ღვინოს ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, საქართველოს ამერიკელი ღვინოს პროფესიონალები სტუმრობდნენ. სტუმრებს შორის იყვნენ კომერციული სექტორის და ღვინოს ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი ამერიკელი მარკეტინგული კომპანიის „Colangelo & Partners“ წარმომადგენლები. 7-კაციანი ჯგუფის წევრები ქართული ღვინოს მწარმოებელ კომპანიებს კახეთში ესტუმრნენ. ვიზიტის ფარგლებში, თბილისში გამართულ სპეციალურ დეგუსტაციაზე, ამერიკელი ღვინოს პროფესიონალების ჯგუფის წევრებს შესაძლებლობა მიეცათ, გასცნობოდნენ 30 კომპანიის სხვადასხვა ღვინოს.

ამერიკელი ღვინოს პროფესიონალები საქართველოში

ღვინოს ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, საქართველოს ამერიკელი ღვინოს პროფესიონალები სტუმრობდნენ. სტუმრებს შორის იყვნენ კომერციული სექტორის და ღვინოს ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი ამერიკელი მარკეტინგული კომპანიის „Colangelo & Partners“ წარმომადგენლები. 7-კაციანი ჯგუფის წევრები ქართული ღვინოს მწარმოებელ კომპანიებს კახეთში ესტუმრნენ. ვიზიტის ფარგლებში, თბილისში გამართულ სპეციალურ დეგუსტაციაზე, ამერიკელი ღვინოს პროფესიონალების ჯგუფის წევრებს შესაძლებლობა მიეცათ, გასცნობოდნენ 30 კომპანიის სხვადასხვა ღვინოს.

ქართული ღვინოს წარდგენა ლატვიის

ღვინოს ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით და ბალტიისპირეთის ქვეყნებში სააგენტოს კონტრაქტორი მარკეტინგული კომპანიის „TRIBE INTERNATIONAL“ ორგანიზებით, ქართული ღვინოს დეგუსტაცია ლატვიის დედაქალაქ რიგაში გაიმართა.

ღვინოს ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით და ბალტიისპირეთის ქვეყნებში სააგენტოს კონტრაქტორი მარკეტინგული კომპანიის „TRIBE INTERNATIONAL“ ორგანიზებით, ქართული ღვინოს დეგუსტაცია ლატვიის დედაქალაქ რიგაში გაიმართა.

ქართული ღვინო რაგვის მსოფლიო ჩემპიონატზე

29 სექტემბერს, რაგვის მსოფლიო ჩემპიონატის ფარგლებში, ქალაქ ბორდოში ქართული ღვინოს მასშტაბური წარდგენა გაიმართა. ბორდოში, ღვინოს ცივილიზაციის მსოფლიო ცენტრში „Cité du Vin“, ღვინოს ეროვნული სააგენტოს უშუალო ორ-

განიზებითა და საფრანგეთის რესპუბლიკაში საქართველო საელჩოს მხარდაჭერით გამართული ქართული ღვინოს წარდგენის ღონისძიება ორ ნაწილს მოიცავდა: ქართული ღვინოს პროფესიული დეგუსტაცია, რომელსაც 80-მდე მოწვეული სტუმარი დაესწრო, და საზეიმო ვახშამი სტუმრებისთვის, რომელთა შორის იყვნენ მსოფლიო რაგვის, საფრანგეთის სარაგბო ფედერაციის, ფიჯის სარაგბო გაერთიანების, საქართველოს რაგბის კავშირის, საფრანგეთის რესპუბლიკაში საქართველოს საელჩოს და საკონსულოს წარმომადგენლები, ასევე, ქართველი ვეტერანი მორაგებები, რომლებიც სხვადასხვა დროს თამაშობდნენ საფრანგეთის კლუბებში.

ქართული ღვინოს დავისტაცია სეულში

კორეის რესპუბლიკის დედაქალაქ სეულში ქართული ღვინოს მასშტაბური წარდგენა ღვინოს ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით და სააგენტოს კონტრაქტორი კორეული მარკეტინგული კომპანიის „Wine21.com“ ორგანიზებით გაიმართა. ღონისძიება მოიცავდა მასტერკლასს და პრეზენტაციას 200 მოწვეული სტუმრისთვის, რომელთა შორის მეღვინეობის დარგის ექსპერტები, სომელიეები, ბაიერები, მედიის წარმომადგენლები და ინფლუენსერები იყვნენ. ქართული ღვინოს მასტერკლასს ღვინოს ეროვნული სააგენტოს მარკეტინგისა და საზოგადოებასთან ურთიერთობის დეპარტამენტის უფროსი თამა ყველაიდე უძღვებოდა. მასტერკლასზე წარმოდგენილი იყო 20-მდე ქართული ღვინოს მწარმოებლის სხვადასხვა დასახელების ღვინო. „Wine21.com“ კორეის რესპუბლიკაში ღვინოს ყველაზე მსხვილი ონლაინ პორტალია, რომელიც შექმნილია დარგის ექსპერტების მიერ და მომხმარებლებს სთავაზობს ამომწურავ ინფორმაციას კორეის ბაზარზე არსებული ღვინოების შესახებ. კომპანია ასევე ახორციელებს PR და მარკეტინგულ საქმიანობას.

ქართული ღვინოს დავისტაცია ნიუ-იორკში

26 სექტემბერს, ამერიკის შეერთებულ შტატებში, ქალაქ ნიუ-იორკში, ქართული ღვინოს მასშტაბური დეგუსტაცია ღვინოს ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით და სააგენტოს კონტრაქტორი ამერიკული მარკეტინგული კომპანიის „Colangelo&Partners“ ორგანიზებით გაიმართა. ღონისძიება მოიცავდა ქართული ღვინოს დეგუსტაციას და მასტერკლასს და მას ღვინოს სფეროში მოღვაწე 200-მდე სტუმარი დაესწრო: იმპორტიორები, დისტრიბუტორები, ღვინოს მწერლები, ნიუ-იორკის ცნობილი სომელიეები და ჟურნალისტები. წარმოდგენილი იყო 30-ზე მეტი ქართული ღვინოს მწარმოებელი კომპანიის სხვადასხვა დასახელების ღვინოები. მსგავსი ღონისძიებები ხელს უწყობს ქართული ღვინოს ცნობადობის გაზრდას და ახალი სავაჭრო პარტნიორების მოძიებას ამერიკის შეერთებული შტატებში, რომელიც ქართული ღვინოს სტრატეგიულ ბაზარს წარმოადგენს და სადაც განსაკუთრებით მაღალია ღვინოს ხარისხის სტანდარტები და ქართული ღვინოს საექსპორტო ფასი.

ჩაჩა-ლეხუმი ქია-ქიაი
 გამხსილი ღვინია უნიკალური
 ვაზის ჯიშები, ხაჭაპურის
 საუკუნო რეცეპტი შერწყმა.
 საქართველს ჰქონიან
 მრავალფეროვანი მნიშვნელოვანი
 ღვინოები დასავლეთისა და
 აღმოსავლეთის რეგიონების
 რეგიონები: ხაჭაპური, ჭვინო და
 სუპერ-ღვინოები.

რეგიონში ძირითადად გავრცელებულია
 ვაზის შემდეგი ჯიშები:

- ❖ ალექსანდროული
- ❖ მუჯურეთული
- ❖ ცოლიკური
- ❖ წულუკიდის თეთრა
- ❖ ძელშავი
- ❖ უსახელოური
- ❖ ორბელიური

რაჭის ზონა მოიცავს ამბროლაურის რაიონის
 დიდ ნაწილს, სადაც ვენახები გაშენებულია მდი-
 ნარე რაიონის ხეობაში, და ქვემო რაჭის ყველაზე
 მნიშვნელოვან ხვანჭკარის მიკროზონას.

ლეჩხუმის მევენახეობის მხარის ძირითადი მიკ-
 როზონებია: ცაგერი, ორბელი, ალაბანა-ტვიში,
 ბუბი-ოყურეთი. ყველაზე სახელგანთქმული
 ღვინოები ამ რეგიონიდან არის უსახელოური
 და ადგილობრივი ღვინოები - ხვანჭკარა
 და ტვიში. ტვიშის მიკრორაიონული კლიმატი
 განაპირობებს იმერული ვაზის ჯიშის, ცოლიკო-
 ურის ყურძენში მაღალ შაქარმჟავიანობას და
 სწორედ ამ მიკროზონის ცოლიკურისგან მზად-
 დება თეთრი ბუნებრივად ნახევრად ტკბილი
 ღვინო „ტვიში“. აღსანიშნავია ასევე ორბელის
 ოჯალეში, რომელიც თავისი ამპლოგრადული
 მახასიათებლებითა და ღვინის ხასიათით გან-
 სხვავდება სამეგრელოს ოჯალეშისგან.

წარმოგიდგინებ რამდენიმე ჯიშს:

ალექსანდროული

მუჯურეთული

ძელშავი

ცოლიკური

უსახელოური

ალექსანდროული

ალექსანდროული - ქართული აბორიგენული
 წითელყურძნიანი ვაზის ჯიშია და მიეკუთვნება
 შავი ზღვის აუზის ვაზის ჯიშების ეკოლოგიურ-გე-
 ოგრაფიულ ჯგუფს. ძირითადად, გავრცელებულია
 რაჭაში. ალექსანდროული მაღალხარისხიანი სა-
 ღვინო ვაზის ჯიშია. ხასიათდება შაქრის დაგროვე-
 ბის მაღალი უნარით - ყურძენს კრეფენ, როდესაც
 მასში შაქრიანობა 26,0-28,0%-ს მიაღწევს. ამგვარი
 მასალისგან სპეციალური ტექნოლოგიით დამზად-
 ებული ღვინო ხასიათდება ლამაზი შეფერვით,
 ალკოჰოლისა და მჟავიანობის კარგი შეფარდე-
 ბით, ჰარმონიულობით, შაქრის ნორმალური შედ-
 გენილობითა და სასიამოვნო გემური თვისებებით.

მუჯურეთული

მუჯურეთული - ქართული აბორიგენული წი-
 თელყურძნიანი ვაზის ჯიშია. გავრცელებულია,
 ძირითადად, რაჭაში. ხასიათდება შაქრის და-
 გროვების მაღალი უნარით. მისგან დაყენებული
 სუფრის ღვინო მაღალი ხარისხისაა, გამოირჩევა
 კარგი შეფერვით, ალკოჰოლისა და მჟავიანობის
 ნორმალური შემცველობითა და ჰარმონიულო-
 ბით. ჯიში საშუალოზე საგვიანო პერიოდისაა.
 რაჭა-ლეჩხუმის ზონაში ყურძენი სრულ სიმწი-
 ფეს ოქტომბრის შუა რიცხვებში აღწევს. ყურძნის
 წვენში შაქარი შეადგენს 25,0-30,0%-ს, ხოლო
 მჟავიანობა - 6,0-7,0 გ/ლ-ს. მუჯურეთულისაგან,
 ალექსანდროულთან ერთად, მზადდება ადგილ-
 წარმოშობის დასახელების კონტროლირებადი,
 უმაღლესი ხარისხის წითელი ბუნებრივად ნახე-
 ვრად ტკბილი ღვინო „ხვანჭკარა“.

ცოლიკური

ცოლიკური (სინ: ცოლიკური, ობჩური ცოლი-
 კური, მეღქოს ცოლიკური, კობახიძის ცო-
 ლიკური და სხვა) - ქართული აბორიგენული
 თეთრყურძნიანი ვაზის ჯიშია. მიეკუთვნება იმე-
 რეთის ვაზის ჯიშთა ჯგუფს. იმერეთის გარდა
 გავრცელებულია რაჭა-ლეჩხუმში, გურიაში, სა-
 მეგრელოში, აჭარასა და აფხაზეთში. ფართობის
 მიხედვით რეგიონის შემდეგ მეორე ადგილი
 უკავია საქართველოში. გამოირჩევა მაღალი სა-
 მურნეო-ტექნოლოგიური მახასიათებლებით.
 მისგან მზადდება ევროპული და იმერული ტრადი-
 ციული წესით დაყენებული მაღალხარისხიანი

უსახელოური

უსახელოური (სინ: ოყურეთული) - ქართული
 აბორიგენული წითელყურძნიანი ვაზის ჯიშია.
 ძირითადად, გავრცელებულია ლეჩხუმში და გა-
 მოყენებულია მაღალხარისხიანი, სუფრის და
 ბუნებრივად ნახევრად ტკბილი ღვინოების დასა-
 მზადებლად, რომელიც ინტენსიური შეფერვით,
 მაღალი ალკოჰოლით, ჯიშური სასიამოვნო
 არომატით, საკმაოდ სხეულითა და ჰარმონიული
 გემოთი გამოირჩევა.

შედარებით ნაკლები შაქრის შემცველობისას (20,0-
 21,0%), ჯიშისგან ამზადებენ მაღალხარისხიან
 სუფრის ღვინოს. ალექსანდროულიდან დამზად-
 ებული მშრალი და ნახევრად ტკბილი ღვინოები
 გამოირჩევა სინაზით, ახასიათებს ჟოლოსა და შავი
 ბლის სურნელები. ჯიში საგვიანო სიმწიფის პერი-
 ოდისაა - დასავლეთ საქართველოს რაიონებში
 ყურძენი ოქტომბრის ბოლო რიცხვებში მწიფდება.
 ალექსანდროულიდან, მუჯურეთულთან ერთად,
 მზადდება ადგილობრივი დასახელების კონ-
 ტროლირებადი უმაღლესი ხარისხის წითელი ბუ-
 ნებრივად ნახევრად ტკბილი ღვინო „ხვანჭკარა“.

ძელშავი

ძელშავი (სინ. ძველშავი, ძველშავი ობჩური) - ქა-
 რთული აბორიგენული წითელყურძნიანი ვაზის
 ჯიშია. მიეკუთვნება იმერეთის ვაზის ჯიშთა ჯგუფს.
 გავრცელებულია, ძირითადად, იმერეთის რაიონ-
 ნებში. გამოიყენება ადგილობრივი მოხმარების
 ღვინოების (ვარდისფერი) შეფერვის სუფრის,
 ცქრიალა ღვინოების დასამზადებლად და საკუპა-
 უედ. ძელშავისაგან შეიძლება საკმაოდ ენერგიული,
 მაღალმჟავიანი საზაფხულო ღვინის დამზადებაც.
 ჯიში საგვიანო პერიოდისაა - იმერეთის რაიონებში
 ყურძენი სექტემბრის ბოლო რიცხვებში მწიფდება.
 ყურძნის წვენში შაქარი შეადგენს 20,0%-ს, ხოლო
 მჟავიანობა - 7,0-8,0 გ/ლ-ს.

სუფრისა და ბუნებრივად ნახევრად ტკბილი ღვი-
 ნოები, რომელთაც ახასიათებს ღია ჩალისფერი
 შეფერვა, დიდი სხეული, ალკოჰოლისა და მჟავი-
 ანობის ნორმალური შემცველობა, სიხალისე და
 მაღალი გემური მაჩვენებლები, ჯიში საგვიანო
 სიმწიფის პერიოდისაა, ყურძენი ოქტომბრის
 მეორე ნახევრიდან მწიფდება. ყურძნის წვენში
 შაქარი შეადგენს 20,0-25,0%-ს, ხოლო მჟავი-
 ანობა - 7,5-9,5 გ/ლ-ს. ცოლიკურისაგან მზადდება
 ადგილობრივი დასახელების ღვინოები
 „სვირი“ (ციცქასთან ერთად) და „ტვიში“.

ნახევრად ტკბილი ღვინოების დასამზადებლად
 ყურძენი ოქტომბრის შუა რიცხვებიდან იკრი-
 ფება, მაშინ, როდესაც მასში 23,0-26,0% შაქარი
 და 6,0-8,0 გ/ლ მჟავიანობაა. ჯიში საშუალო ან
 საშუალოზე საგვიანო სიმწიფის პერიოდისაა.
 რაჭა-ლეჩხუმის ზონაში ყურძენი სექტემბრის
 ბოლო რიცხვებში მწიფდება. ყურძნის წვენში შა-
 ქარი შეადგენს 20,0-26,0%-ს, ხოლო მჟავიანობა
 - 6,5-9,0 გ/ლ-ს.

სამრეწველო მოხაზი შენახველი საწარმო

იმერეთის რეგიონში, ქ.სამრედიში, კომპანია „კაილაში“ მარცვლეულის შემნახველი საწარმო მოაწყო.

შპს „კაილაში“ დამფუძნებლის, ლაშა ქაშაკაშვილის თქმით, სახელმწიფოს მხარდაჭერის გარეშე საწარმოს შექმნას ვერ შეძლებდა.

„სახელმწიფოს ხელშეწყობით და ევროკავშირი-საქართველოს „საპილოტე რეგიონების ინტეგრირებული განვითარების პროგრამის“ მხარდაჭერით, მომეცა შესაძლებლობა, შექმენა 1,000 ტონა მარცვლეულის შენახვად გათვლილი ინფრასტრუქტურა. შემნახველ საწარმოში 8 ადგილობრივია დასაქმებული“, - აღნიშნავს ლაშა ქაშაკაშვილი

კომპანიამ „კაილაში“, თანამედროვე სტანდარტებით აღჭურვილი შემნახველი მეურნეობის მოსაწყობად, „საპილოტე რეგიონების ინტეგრირებული განვითარების პროგრამით“ 450,000 ლარის ოდენობის სესხი მიიღო, საიდანაც 270,000 ლარს სოფლის განვითარების სააგენტო დააფინანსებს. შპს „კაილაში“ და ადგილობრივი ფერმერების მიერ მოყვანილი სიმინდის მოსავლის თანამედროვე სტანდარტებით შენახვას პროგრამის ფარგლებში შექმნილი მარცვლეულის შენახვად გათვლილი ინფრასტრუქტურა უზრუნველყოფს.

„საპილოტე რეგიონების ინტეგრირებული განვითარების პროგრამას“ სოფლის განვითარების სააგენტო საქართველოს ოთხ საპილოტე რეგიონში - იმერეთში, კახეთში, გურიასა და რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთში ახორციელებს. პროგრამის მიზანია მცირე და საშუალო ბიზნესის ხელშეწყობა, რაც გულისხმობს ახალი საწარმოების შექმნას, არსებული საწარმოების გაფართოებას ან გადაიარაღებას.

ბის პროგრამის მხარდაჭერა მნიშვნელოვანი ხელშეწყობა იყო მათთვის, რადგან ახალი ტურისტული ობიექტის შექმნა და არსებულის გაფართოება მოახდინეს.

სასტუმრო კომპლექსი „შატო ყირამალა“ ღვინის მარანს და 10 ხის კოტეჯს მოიცავს და გათვლილია 30 სტუმარზე.

„ახლა უკვე სრული სერვისი შეგვიძლია შევთავაზოთ ლაგოდეხის სტუმრებს, რაც რა თქმა უნდა სოფლის განვითარების პროგრამის მხარდაჭერის გარეშე გაგვიჭირდებოდა“, - აღნიშნავს ბურაბ მუმლაძე.

„სოფლის განვითარების პროგრამა“ სოფლის განვითარების სააგენტომ (RDA) ევროკავშირისა (EU) და გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) მხარდაჭერით „სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების ევროპის სამეზობლო პროგრამის“ (ENPARD) ფარგლებში განახორციელა.

სასტუმრო „ვილა ყირამალა“ ლაგოდეხში

სოფლის განვითარების პროგრამის მხარდაჭერით, ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტის სოფელ რაჭისუბანში, სასტუმრო საქმიანობს.

კომპანიის „ვილა ყირამალა“ დამფუძნებლის ბურაბ მუმლაძის თქმით, სოფლის განვითარების პროგრამის მხარდაჭერა მნიშვნელოვანი ხელშეწყობა იყო მათთვის, რადგან ახალი ტურისტული ობიექტის შექმნა და არსებულის გაფართოება მოახდინეს.

ნატურალური წვენების საწარმო საოკუპაციო ხაზთან

„ხილარი“ როგორც იდეა წლების წინ დაიბადა და პარტნიორობით ერთად აქტიურად დაინიჭეთ მის განხორციელებაზე ფიქრი. სოფლის განვითარების სააგენტო ჩვენი ბიზნესისთვის დიდი მოტივატორი იყო. შეუძლებელი იქნებოდა ჩვენი გეგმების მათი თანდაფინანსების გარეშე განხორციელება“, - აღნიშნავს კომპანიის „ხილარი“ გენერალური დირექტორი თამაზ კაკუშაძე.

ნატურალური წვენების საწარმო „ხილარი“ გორის მუნიციპალიტეტის სოფელ შავშვებში, საოკუპაციო ხაზის მიმდებარედ 2016 წლიდან საქმიანობს.

„სოფლის განვითარების სააგენტოს თანადაფინანსების პროგრამით, ფრთები შევასხით ჩვენს

იდეას შეგვექმნა ნატურალური წვენების საწარმო. შიდა ქართლის რეგიონი შემთხვევით არ შეგვიჩვენია, ეს რეგიონი გამორჩეულია ხილის უხვი მოსავლით. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ ჩვენს გარშემო დასახლებულები არიან იძულებით გადაადგილებული პირები. საწარმოდან დაახლოებით 4 კილომეტრში, ოკუპირებული ტერიტორიები იწყება. ეს ერთგვარი პასუხისმგებლობაც იყო - მათთვის შეგვექმნა სამუშაო ადგილები. ის ფაქტი, რომ ვაწარმოებთ და ვქმნით ახალ პროდუქტებს, ჩვენთვის დამატებითი სტიმულია“, - აღნიშნავს თამაზ კაკუშაძე.

ნატურალური წვენების კომპანია „ხილარი“ პროდუქციას, როგორც ადგილობრივი ასევე საექსპორტო ბაზრებისთვის ამზადებს.

სამელიორაციო ინფრასტრუქტურული პროექტები აქტიურად მიმდინარეობს

შპს „საქართველოს მელიორაციამ“ ქვემო ქართლში, ხრამ არხის სარწყავი სისტემის ერთ-ერთი წყალგამანაწილებლის რეაბილიტაციის მეორე ეტაპი დაასრულა.

წერეთლის არხის 2,5 კილომეტრიან მონაკვეთზე მოეწყო ტრაპეციული კვეთის მონოლითური რკინა-ბეტონის არხი, გამანაწილებელი კვანძები და წყლის ჩამკეტი ფარები. სარწყავი სისტემის მოწესრიგების სამუშაოები სარწყავი სეზონის დასრულებისთანავე გაგრძელდება.

პროექტის სრულად განხორციელების შედეგად, 6 სოფლის (თამარისი, დიდი ბეგლიარი, პატარა ბეგლიარი, დიოკნისი, წერეთელი, ალგეთი) 1385 ჰექტარ სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობზე სარწყავი წყლის მიწოდება გაუმჯობესდება. სამუშაოები 2021 წელს დაიწყო და დასრულება მიმდინარე წლის ბოლოსთვისაა დაგეგმილი.

პროექტის ღირებულება 2,3 მლნ ლარია.

ქვემო ქართლის რეგიონში, ბოლო 10 წლის განმავლობაში, 65,2 მლნ ლარის სამელიორაციო ინფრასტრუქტურული პროექტები განხორციელდა. შედეგად, 31,870 ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობი რეგულარულად ირწყვება, სარწყავი წყლის მიწოდება 24 800 ჰექტარზე გაუმჯობესდა.

სოფელ კოდაში სარწყავი მილსადენი სარემონტო სამუშაოები ჩატარდა

საქართველოს მელიორაციამ, თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტში, ტბის-კუმისის სარწყავი სისტემის მაგისტრალური არხის ერთ-ერთ წყალგამტარზე სარემონტო სამუშაოები განახორციელა. სოფელ კოდაში, მილსადენზე ფილტრაციის საწინააღმდეგო ღონისძიებები ჩატარდა.

სამუშაოების ფარგლებში: მოეწყო ქვაბულის ფერდები და ძირი; დამონტაჟდა 1420 მმ დიამეტრის ფოლადის მილი; სათავისები ბეტონით მოპირკეთდა. ასევე, მოეწყო მიწის ნაკვეთებთან მისასვლელი გზა. ჩატარებული სამუშაოების შემდეგ სრულად აღმოიფხვრა წყლის ჟონვის კერები, შედეგად, მილსადენის მიმდებარედ არსებული საკარმიდამო ნაკვეთებისა და სამოსახლო ეზოების დატბორვის საფრთხე აღარ იარსებებს. სამუშაოები საქართველოს მელიორაციამ საკუთარი ძალებით განახორციელა

სადრენაჟე სისტემის აღდგენითი სამუშაოები ქობულეთის მუნიციპალიტეტში

შპს „საქართველოს მელიორაციამ“ აჭყვას მასივის მოწესრიგების სამუშაოები დაასრულა. სამუშაოების ფარგლებში, ქობულეთის მუნიციპალიტეტში ხე-ბუჩქნარისა და ნატანი მასისგან 4 კილომეტრამდე სიგრძის კოლექტორული და შემკრები არხები გაიწმინდა.

ჩატარებულმა სამუშაოებმა არხებში წყლის შეუფერხებლად გადინება უზრუნველყო, შედეგად, 30 ჰექტარ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ფართობზე სადრენაჟე მომსახურება აღდგა.

კანონის ამოქმედებიდან 1 თვეში, გამონაბოლქვის დადგენილ ნორმაბთან შეუსაბამობისთვის, 1039 სამართალდამრღვევი დააჯარიმეს

ავტოსატრანსპორტო საშუალებიდან აბმოსფერული ჰაერის დაბინძურების მინიმუმამდე დაყვანის და შესაბამისად, აბმოსფერული ჰაერის ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით, გარემოსდაცვითი ფადახედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლები, 4 საქმეებრიდან, თბილისში, რუსთაველი, ქუთაისსა და ბათუმში მოქმედი ავტოსატრანსპორტო საშუალებების გამონაბოლქვის კონტროლს ასორციელებენ. კანონის ამოქმედებიდან 1 თვეში, გამონაბოლქვი მავნე ნივთიერებათა შემადგენლობის დადგენილი ნორმაბის დარღვევისთვის, უკვე ათასჯამეტი საჯარიმო ქმითარი გამოინერა.

წარმოგიდგენთ სამართალდარღვევების სტატისტიკას და კანონის ამოქმედებიდან დღემდე, მოქალაქეების მხრიდან დასმულ კითხვებს და პასუხებს.

სამართალდარღვევების 1 თვის სტატისტიკა

კანონის ამოქმედებიდან 1 თვეში, 2023 წლის 4 სექტემბრიდან 4 ოქტომბრის ჩათვლით, დეპარტამენტის მოძრავი ეკიპაჟების მიერ, ავტოსატრანსპორტო საშუალებების გამონაბოლქვის დადგენილ ნორმაბთან შეუსაბამობისთვის 1039 სამართალდამრღვევი დაჯარიმდა.

დეპარტამენტის თანამშრომლებმა, ყველაზე მეტი - 479 სამართალდარღვევა გამოავლინეს თბილისში, 232 სამართალდარღვევა დაფიქსირდა ქუთაისში, 194 - ბათუმში, 134 - რუსთავეში.

1039 ჯარიმიდან 825 ფიზიკური პირის სახელზე დაფიქსირდა, 214 შემთხვევაში კი, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლებმა იურიდიული პირები დააჯარიმეს.

აღსანიშნავია, რომ ავტოსატრანსპორტო საშუალებების გამონაბოლქვის კანონმდებლობით დადგენილ ნორმაბთან შეუსაბამობისთვის, ფიზიკური პირის შემთხვევაში, ჯარიმის ოდენობა პირველ ჯერზე 100 ლარს, მეორე ჯერზე - 300 ლარს, მესამე ჯერზე - 600 ლარს შეადგენს. იურიდიული პირის შემთხვევაში კი, ჯარიმის ოდენობა 500, 1500 და 3000 ლარია. ჯარიმის 10 დღის ვადაში გადახდის შემთხვევაში, სამართალდამრღვევს ჯარიმის ოდენობა 20%-ით შეუმცირდება.

? ხშირად დასმული კითხვები

ჯერ კიდევ კანონის ამოქმედებამდე, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტმა დაიწყო საინფორმაციო კამპანია, რათა საზო-

გადობამდე მაქსიმალურად მიეტანა ინფორმაცია გზებზე ავტოსატრანსპორტო საშუალებების ხილული გამონაბოლქვის შემოწმების და ნორმის გადაჭარბების შემთხვევაში, დაწესებული ჯარიმების შესახებ. წარმატებული კამპანიის შედეგად, გზებზე პატრულირება შეფერხების გარეშე და დეპარტამენტის თანამშრომლებსა და გაჩერებული ავტოსატრანსპორტო საშუალებების მძღოლებს შორის ყოველგვარი კონფლიქტის გარეშე მიმდინარეობს. უნდა აღინიშნოს, რომ კამპანიის პარალელურად, დეპარტამენტის მოძრავი ეკიპაჟების თანამშრომლებმა, სპეციალური გადაზიდვა გაიარეს როგორც ტექნიკური უზრუნველყოფის, ასევე მოქალაქეებთან ურთიერთობისა და ინფორმაციის მარტივად მიწოდების მიმართულებით. დეპარტამენტის თანამშრომლები, მძღოლების მიერ დასმულ ყველა კითხვას, ადგილზე სცემენ პასუხს.

წარმოგიდგენთ ყველაზე ხშირად დასმულ კითხვებს:

რომელი მანქანები ექვემდებარება შემოწმებას?

- გამონაბოლქვის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ ნორმაბთან შესაბამისობის განსაზღვრის მიზნით, გზებზე შემოწმებას ექვემდებარება საქართველოს ან შესაბამისი ქვეყნის კანონმდებლობით დადგენილი წესით რეგისტრირებული ის მექანიკური სატრანსპორტო საშუალება (გამოიყენება გზებზე ტვირთის გადასატანად ან ადამიანის გადასაცვანად), რომელსაც აღენიშნება ვიზუალური გამონაბოლქვი. შემოწმდება როგორც ბენზინისა და დიზელის ძრავის მქონე, ასევე აირზე მომუშავე ავტოსატრანსპორტო საშუალებები. შემოწმებას ექვემდებარება როგორც კერძო, ისე საზოგადოებრივი ავტოსატრანსპორტო საშუალებები.

რა კომპონენტზე მონმდება ავტოსატრანსპორტო საშუალებების გამონაბოლქვი?

- გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლები, გამონაბოლქვი ნახშირჟანგის (CO) შემცველობას და ასევე სამომპონენტური კატალიზური კონვერტორის - ლამბდას დონეს ამოწმებენ.

რტამენტის თანამშრომლები, გამონაბოლქვი ნახშირჟანგის (CO) შემცველობას და ასევე სამომპონენტური კატალიზური კონვერტორის - ლამბდას დონეს ამოწმებენ.

რა ვალდებულება აქვს მძღოლს, თუკი მას გაჩერებენ?

- მძღოლი ვალდებულია დაემორჩილოს დეპარტამენტის თანამშრომლის მოთხოვნას ავტოსატრანსპორტო საშუალების გაჩერების თაობაზე, ხელი არ შეუშალოს გამონაბოლქვის შემოწმების პროცესში, შეასრულოს მითითებები და მოთხოვნისთანავე, წარადგინოს პირადობის დამადასტურებელი დოკუმენტი, ასევე ავტოსატრანსპორტო საშუალების რეგისტრაციის მოწმობა. წინააღმდეგ შემთხვევაში, მას დაეკისრება კანონით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობა.

რა ხდება იმ შემთხვევაში, თუ მძღოლმა უარი განაცხადა ავტოსატრანსპორტო საშუალების გამონაბოლქვის შემოწმებაზე?

- იმ შემთხვევაში, თუ სამართალდამრღვევი უარს იტყვის გამონაბოლქვის შემადგენლობის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით შემოწმებაზე ან თავს აარიდებს ამ პროცესს, მოქმედებს ჯარიმის ოდენობის საწესი.

თუ ჯარიმდება უცხო ქვეყნის ნომრის მანქანები და რა ხდება იმ შემთხვევაში, თუ უცხოელი სამართალდამრღვევი ჯარიმას არ გადაიხდის?

- თუ ავტოსატრანსპორტო საშუალებას აქვს ხილული გამონაბოლქვი, მიუხედავად იმისა, საქართველოს ნომრები აქვს თუ უცხო ქვეყნის, დეპარტამენტის თანამშრომლები მას აჩერებენ და გამონაბოლქვის კონტროლს ახდენენ. თუ სამართალდამრღვევი უცხოელი ან მოქალაქეობის არმქონე პირი დაჯარიმდება და ის ჯარიმას ან საურავს არ გადაიხდის, ვალდებული იქნება გადასახადი საზღვრის კვეთისას დაფაროს. გადაუხდელობის შემთხვევაში, შესაძლებელია მას საქართველოს ვიზის გაცემაზე ან საქართველოში შემოსვლაზე უარი ეთქვას.

თუ მძღოლი გამონაბოლქვის კონტროლს არ ეთანხმება, ინსპექტირების ცენტრში „ალტერნატიული ექსპერტიზის“ ჩატარებისთვის, მიყვება თუ არა მას გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომელი?

- თუ სატრანსპორტო საშუალების მძღოლი არ ეთანხმება გამონაბოლქვი მავნე ნივთიერებათა შემადგენლობის გაზომვის შედეგებს, უფლება აქვს, შესაბამისი ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის გამოვლენიდან 2 საათის განმავლობაში, სათანადო სატრანსპორტო საშუალებას, აკრედიტებულ ინსპექტირების ცენტრში ჩაუტაროს ინსპექტირება. მას არ მიყვება გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომელი. მძღოლმა, ავტოსატრანსპორტო საშუალების მფლობელმა ან მესაკუთრემ, თავად უნდა მიაკითხოს ინსპექტირების ცენტრს და თავისი ხარჯით უზრუნველყოს ალტერნატიული ექსპერტიზის ჩატარება. თუ ამ ინსპექტირების დროს დადგინდა, რომ გამონაბოლქვი საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ ნორმაბს შეუსაბამებ, მან უნდა მიმართოს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის ცენტრალურ აპარატს ან შესაბამის რეგიონულ სამმართველოს და დაწეროს შესაბამისი წერილი. გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი, კანონით გათვალისწინებულ ვადაში, განიხილავს შესაბამის საჩივარს და გამართლების შემთხვევაში, პირი გათავისუფლდება ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობისგან. კანონის ამოქმედებიდან 1 თვეში, 1039 დაჯარიმებული სამართალდამრღვევიდან, გამონაბოლქვის კონტროლის შედეგები, 33-მა მოქალაქემ გაასაჩივრა.

სად შემიძლია გადავიხადო ჯარიმა და ვნახო ინფორმაცია ჯარიმების შესახებ?

- მოქალაქეებს ჯარიმების შესახებ ინფორმაციის გადამოწმება შეუძლიათ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის ვებგვერდზე: www.des.gov.ge; ჯარიმის გადახდა კი შესაძლებელია შინაგან საქმეთა სამინისტროს ვებგვერდის www.videos.police.ge საშუალებით.

ბალდის კანიონის ბუნების ქვეყნის განვითარების პროექტი

სამეგრელოში მოგზაურობის მრავალი მიზეზი არსებობს. დასავლეთ საქართველოს ეს ნაწილი ზღვისპირა სანაპიროებით, გამორჩეული სამგარეულოთი, უკველასი ნაქალაქებით გამოირჩევა.

სამეგრელო კულტურული და ბუნებრივი ძეგლების გარდა, მრავალფეროვანი ბუნებით გამორჩეული მხარეა; ამის ნათელი მაგალითია კოლხეთის დაბლობი, პალიასტომის ტბა, მარტვილის კანიონი, რომელსაც აუცილებლად უნდა ეწვიოთ სამეგრელოში მოხვედრისას.

ამ განსაკუთრებულ მხარეში ჯერ კიდევ ბევრი ტერიტორიაა, რომელსაც ფართო მასშტაბით არ იცნობს საზოგადოება, თუმცა მნიშვნელოვანი ტურისტული პოტენციალი გააჩნია და აქვს შესაძლებლობა, კიდევ უფრო შეაყვაროს და გააცნოს ეს უნიკალური მხარე ადგილობრივ თუ საერთაშორისო მოგზაურებს, მათ შორისაა ბალდის კანიონი.

აღსანიშნავია, რომ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მიერ განვითარებულ ტერიტორიებს არაერთი საერთაშორისო ინტერესი და აღიარება აქვს მოპოვებული. მათ შორის, მარტვილის კანიონმა მსოფლიო ტურისტების ერთ-ერთ ყველაზე ავტორიტეტულ, 2023 წლის World Travel Awards-ის რიგით 30-ე დაჯილდოებაში, ტიტული „საქართველოს ყველაზე მიმზიდველი ტურისტული მიმართულება“ მოიპოვა.

დაცული ტერიტორიების სააგენტო უკვე რამდენიმე წელია მუშაობს ბალდის კანიონის განვითარებაზე, რისთვისაც სხვადასხვა ქმედითი ნაბიჯი აქვს უკვე გადადგმული. ბალდის კანიონი ულამაზესი ბუნების ძეგლია, რომელსაც მნიშვნელოვანი ტურისტული პოტენციალი გააჩნია და მარტვილის კანიონის მსგავსად, აქვს შესაძლებლობა დამატებითი მიზიდულობის წერტილად იქცეს, როგორც მარტვილის მუნიციპალიტეტისთვის, ისე ჩვენი ქვეყნისთვის.

ბალდის კანიონის განვითარებისთვის, დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მიერ შემუშავდა განვითარების პროექტი. პროექტის შემუშავების დროს, გარემოზე მავნე ზეგავლენის თავიდან აცილების

მიზნით, ჩატარდა გეოლოგიური და ჰიდროლოგიური კვლევები. მიღებული დასკვნების საფუძველზე, ბალდის კანიონის განვითარებისთვის, დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მიერ გამოცხადდა ელექტრონული აუქციონი, რომლის მიზანი იყო ბალდის კანიონის განვითარებელიყო, როგორც მიმზიდველი ეკოტურისტული ობიექტი და მარტვილის კანიონის მსგავსად, ბალდის კანიონის მიმდებარე მოსახლეობას სხვადასხვა შესაძლებლობა გასჩვენოდა სოციალურ-ეკონომიკური კეთილდღეობისთვის.

მაგალითისთვის, მარტვილის კანიონის განვითარების შემთხვევაში, მაშინ როდესაც მის შექმნამდე ირგვლივ მხოლოდ 2 სასტუმრო და 1 სასადილო ფუნქციონირებდა. დღეს მარტვილში 45-ზე მეტი საოჯახო სასტუმრო, 8 სასტუმრო და 5-ზე მეტი რესტორანია, გაიზარდა დასაქმებულთა რიცხვი, გაიზარდა მუნიციპალიტეტის შემოსავალი, ეს ყველაფერი კი ვიზიტორთა რეკორდულად გაზრდილმა რაოდენობამ განაპირობა.

ელექტრონული აუქციონის შედეგად დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და კომპანია „კანიონ 350“-ს შორის ხელშეკრულება გაფორმდა ბალდის კანიონის ტერიტორიის მხოლოდ 2,4 ჰექტარზე ტურისტული მომსახურების გაწევის უფლების გადაცემით.

ვრცელდება ცრუ ინფორმაცია, რომ არაკანიონიერად, მოსახლეობისგან ფარულად მოხდა ტერიტორიის 40 წლამდე ვადით გაყიდვა/გასხვისება; უნდა აღინიშნოს, რომ მოქმედი კანონმდებლო-

ბით, შეუძლებელია მოხდეს დაცული ტერიტორიის გასხვისება ან გაყიდვა, არამედ, დასაშვებია დაცულ ტერიტორიებზე ეკოტურისტული და რეკრეაციული სერვისების გაწევის მიზნით ტერიტორიის იჯარით გაცემა.

ხშირად ჩნდება აზრი, რომ ნებისმიერი ობიექტის განვითარება მოითხოვს ბუნებაზე უხეშ ზემოქმედებას. დაცული ტერიტორიების სააგენტოს საქმიანობის უპირველეს ამოცანას წარმოადგენს ბუნების დაცვა/შენარჩუნება/კონსერვაცია, შესაბამისად ყოველი პროექტი ხორციელდება ბუნებაზე მავნე ზეგავლენის თავიდან აცილების გზით. ბალდის კანიონზე მიმდინარე სამუშაო პროცესისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების შედეგად, ბუნებას ზიანი არ მიადგება, მეტიც მოხდება ძველი, უკვე არსებული გზის რეაბილიტაცია და გაკეთდება უსაფრთხო კიდული ბილიკი.

დაცული ტერიტორიების სააგენტო აქტიურად მუშაობს ეკოტურისტების განვითარების მიმართულებით სიახლეების დანერგვაზე, რომელიც შემდეგ დიდ პოპულარობასა და ინტერესს იწვევს ვიზიტორებში. ბალდის კანიონზე, საქართველოში დაცულ ტერიტორიებზე პირველად, მოეწყო ატრაქცია „როლერი“ რომელიც ვიზიტორებს საშუალებას მისცემს უფრო მარტივად მოინახულონ კანიონი და მიიღონ დაუვიწყარი ემოციები.

რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, ბალდის კანიონზე განვითარებული ინფრასტრუქტურა და „როლერის“ ატრაქცია სრულად იქნება ადაპტირებული შშმ პირებზე.

რა სარგებლის მოტანას შეძლებს ბალდის კანიონი?

ბალდის კანიონის მოწყობის პროცესშივე დასაქმებულია 15-მდე ადგილობრივი მაცხოვრებელი, პროექტის დასრულების შემდეგ, შეიქმნება ახალი სამუშაო ადგილები, სადაც დასაქმებულთა 99% ადგილობრივი მოსახლეობა იქნება.

ბალდის კანიონზე განხორციელებული პროექტის შედეგად, გაიზარდება ტურისტების მხრიდან ინტერესი, რაც მოსახლეობას მისცემს შესაძლებლობას ჩაერთონ სხვადასხვა ეკოტურისტულ საქმიანობაში.

საქართველოს ბიომრავალფეროვნება

საქართველოს ფრინველთა სამყარო საკმაოდ მრავალფეროვნანია. ჩვენს ტერიტორიაზე ფართოდაა წარმოდგენილი, როგორც ენდემური, ისე სხვადასხვა კვიყნისათვის დამახასიათებელი სახეობები. წარმომადგენელთა საკმაოდ მრავალი ფაუნის ერთ-ერთ ყველაზე საინტერესო სახეობებს - ჭაობის მეჩალია და ჩხართვი.

ჭაობის მეჩალია - ACROCEPHALUS PALUSTRIS

ჭაობის მეჩალია - Acrocephalus palustris სხეულის სიგრძე 13-15 სმ-ია. მისთვის დამახასიათებელია წვრილი მკრთალი წარბი. მეჩალიას სხეულის ზედა ნაწილი მომწვანო-ყავისფერი აქვს, ხოლო ქვედა - მოთეთრო-მოყავისფრო.

ჭაობის მეჩალია ბინადრობს ჭაობებისა და წყალსატევების ნაპირებზე განვითარებულ ლელქაშებში. იგი ბუდეს იკეთებს ლელქაშის ღეროებზე და მაისის დასაწყისში დებს 4-6 კვერცხს. მეჩალია პატარა ზომის მწერებით იკვებება.

ჩხართვი - TURDUS VISCIVORUS

ჩხართვი - Turdus viscivorus, რომლისთვისაც დამახასიათებელია სხეულის მორუხო-მოყავისფრო შეფერილობა. მას ფრთის ძირი თეთრი აქვს, მკერდი - მოთეთრო-მოყვითალო, ხოლო მუცელი შავი ლაქებით აქვს დაფარული. ჩხართვი სხავადასხვა ტიპის ტყეში, ბაღსა და

ტყეპარკში ბინადრობს. ბუდეს კი ხეზე იკეთებს. იგი წელიწადში ორჯერ მრავლდება: პირველად - მარტი-აპრილში და მეორედ - მაისი-ივნისში. ჩხართვი დებს 4-5 კვერცხს. მისი საკვები შედგება პატარა ზომის უხერხემლოებით, კენკრითა და ხილით.

საქართველო ასევე მდიდარია მცენარეებით, რომლის გავრცელების თავისებურებასა და მრავალფეროვნებას განაკვირვებს ეკოლოგიური პირობები, ჰავისა და რელიეფის ნაირგვარობა, გეოლოგიური აგებულება, გეობრაფიული მდებარეობა და სხვა. საქართველოში მრავლადაა, როგორც ენდემური და რელიქტური, ასევე ადვანტური სახეობის ბუნებრივი და კულტურული მცენარე. საქართველოს მცენარეული საფარის 380-მდე სახეობა ენდემური წარმომობისაა, ამასთან, ზომიერითი მათგანი რელიქტურ მცენარეებსაც მიეკუთვნება.

აღმოსავლური ნაძვი - PICEA ORIENTALIS

ფიჭვისებრთა ოჯახის წარმომადგენელი აღმოსავლური ნაძვი - Picea orientalis, რომელიც 60 მ-მდე სიმაღლის და 2 მ-მდე დიამეტრის ხეა. ხშირი დატოტვის გამო ვარჯი ძალიან კომპაქტურია, ღერო კი დაფარულია ნაცრისფერი დაშაშრული ქერქით. იგი გავრცელებულია ძირითადად დასავლეთ და სამხრეთ საქართველოში, აგრეთვე აღმოსავლეთ საქართველოს დასავლეთ რაიონებში. კარგი ზრდით, ზღვის დონიდან 1500-1700 მ სიმაღლეზე ხასიათდება, მთაში კი 2400 მ-მდე სიმა-

ღლეზე გვხვდება ქარისაგან დაცულ ადგილებში. აღმოსავლური ნაძვი მეზოფიტი ჯიშია, ნორმალურად ტენით უზრუნველყოფილ ნოყიერ ნიადაგზე იზრდება. ნაძვის მერქანს ფრიად მრავალმხრივი გამოყენება აქვს სახალხო მეურნეობაში (მშენებლობა, მსუბუქი მრეწველობა, საავჯო წარმოება, ცელულოზა-ქაღალდის წარმოება და სხვა.) ასევე გამოიყენება ნაძვისაგან დამზადებული კონცენტრატი მედიცინაში (წიწვები, კვირტები, ნაზი ყლორტები).

ლეკა - ACER PLATANOIDES

ნეკერჩხლის ერთ-ერთი სახეობა ლეკა - Acer platanoides. იგი ფოთლომცვივანი ხეა, რომლის სიმაღლე 20-25 მ-ს შეადგენს. მას აქვს მურა-რუხი ქერქი, 5-7 ნაკვთიანი მწვანე ფოთოლი. ნაყოფი კაკლისებრია, თითქმის ჰორიზონტალურად გაფარჩხული ფრთისებრი დანამატებით („ორფრთიანა“). მცენარე გავრცელებულია ევრაზიის დასავლეთ ნაწილში, სკანდინავიასა და ბალკანეთში. საქართველოში, ისევე როგორც მთელ კავკასიაში, შერეულია ყველა ფოთლოვან და წიწვოვან

ტყეში, ზღვის დონიდან 1800-2000 მ-მდე. ლეკა სწრაფმზარდი, ჩრდილის ამტანი ხეა და იზრდება ნოყიერ და ტენიან ნიადაგზე. მისი ყვავილობა იწყება მაისში და მსხმოიარობს სექტემბერში. იგი თაფლოვანია. ფოთლებიდან იღებენ შავ და ყვითელ საღებავს. ლეკა დეკორატიული ხეა და გამოიყენება ბაღებსა და პარკებში. ამასთან ერთად, მის მკვრივ და მოყვითალო მერქანს სადურგლო და სახარატო საქმეში იყენებენ.

მარწყვის სარეველები

მარწყვი მნიშვნელოვანი კენკროვანი კულტურაა. იგი ფართოდაა გავრცელებული მთელ მსოფლიოში. მისი ნაყოფი გემრიელი და არომატულია, მდიდარია ვიტამინებით (A, C, K, E, B6.), მიკროელემენტებით (Ca, Mg, Fe, I, Co, P და სხვ.), ორგანული მჟავებით, ნახშირწყლებით, მინერალური ნივთიერებებით, გამოირჩევა კვებითი, გემური, სამკურნალო, ანტიოქსიდანტური თვისებებით. ნაყოფს იყენებენ როგორც ნედლი სახით, ასევე მურაბის, მარმელადის, ნაყინის, ტკბილეულის და ლიქიორის წარმოებაში, აგრეთვე შესაძლებელია მისი გაყინული სახით შენახვა, კონსერვისა და წველის მომზადება.

მარწყვის სამშობლო ჩრდილოეთ და სამხრეთ ამერიკაა, ყველაზე მსხვილი მწარმოებლები არიან: აშშ, ახალი ზელანდია, ევროპა, ავსტრალია, იაპონია. საქართველოში იგი მოყავთ როგორც ღია, ისე დახურულ გრუნტში.

მარწყვი ზიანდება სხვადასხვა მავნე ორგანიზმით, რომელთაგან აღსანიშნავია სარეველები. მარწყვის ძირითადი სარეველებია: ბალბა (*Malva sylvestris* L.), გაზაფხულის თავყვითელა (*Senecio vernalis* W. et K.), ცხენისკუდა (*Erigeron canadensis* L.), ბურულა (*Gnaphalium purpureum* L.), ღიჭა (*Sonchus arvensis* L.), ღორის ქადა (*Lactuca serriola* L.), ბაყაყურა (*Silybum marianum* L.), ხვართელა (*Convolvulus arvensis* L.), თავნასკვა (*Cyperus* L.), იონჯა (*Medicago sativa* L.), თეთრი (*Melilotus alba* Desr.) და ყვითელი *dodro* (*Melilotus officinalis* L.), გლურტა (*Cynodon dactylon* (L.) Pers.) და სხვა.

ბალბა - MALVA SYLVESTRIS L.

ორწლიანი ბალახოვანი მცენარეა ბალბასებრთა ოჯახიდან. ფესვი - მთავარღერძა; ღერო - სწორი, დატოტვილი, შებუსული, 30-120 სმ-მდე; ფოთლები - მორიგეობით განლაგებული, გრძელი ყუნწით, 5-7 ფრთისებრდანაკვეთული, ხერხისებრ დაკბილული; ყვავილი - მოვარდისფრო-იასამინისფერი, 1-5 ცალის რაოდენობით, ფოთლის იდლიებში განლაგებული, ყვავილობს ივლისიდან სექტემბრის ბოლომდე; თესლი მომრგვალო - თირკმლისებრი, შეჭყლეტილი, გლუვი, მოყავისფრო, სიგრძე და სიგანე 1.75-2 მმ, მწიფდება არათანაბრად, აგვისტოდან ყინვების დაწყებამდე.

გაზაფხულის თავყვითელა - SENECIO VERNALIS W. ET K.

საგაზაფხულო ერთწლიანი ბალახოვანი სარეველაა რთულყვავილოვანთა ოჯახიდან. ფესვი - მთავარღერძა; ღერო - მარტივი, ზედა ნაწილში დატოტვილი, შებუსული 10-60 სმ სიმაღლის; ფოთლები - ყუნწიანი, მოგრძო, ფრთისებრდანაკვეთული; ყვავილეთი - კალათა, ყვავილი - ყვითელი, ყვავილობს მარტიდან ივნისამდე; თესლურა ცილინდრული, 2-3 მმ სიგრძის, ერთ მცენარეზე ვითარდება 40 000 თესლი.

ცხენისკუდა - ERIGERON CANADENSIS L.

ერთწლიანი ბალახოვანი სარეველაა რთულყვავილოვანთა ოჯახიდან. ღერო - სწორმდგომი, მწვანე, მარტივი, ზედა ნაწილში დატოტვილი, შებუსული, 15-150 სმ სიმაღლის; ფოთლები - ლანცეტისებრი, მწვანე, შებუსული; ყვავილი ღია ყვითელი, 2.5-3 მმ, ყვავილობს ივლის-აგვისტოში; თესლურა ლანცეტისებრი, მოყვითალო, სიგრძე 1.2-1.5 მმ, სიგანე 0.2-0.3 მმ, ქოჩორი 2.5-3 მმ.

ღიჭა - SONCHUS ARVENSIS L.

მრავალწლიანი, ფესვნაყარი, აბეზარი სარეველაა რთულყვავილოვანთა ოჯახიდან, სიმაღლით 150-170 სმ; ფესვი - მთავარღერძა, ნიადაგში ვრცელდება 4 მ-ზე, ჰორიზონტალურად - 1 მ-ზე; ღერო - სწორმდგომი, ეკლიანი; ფოთლები - დაკბილული; ივითარებს ყვითელ, ბაბუაწვერას მსგავს ყვავილებს; ნაყოფი - მოგრძო-ოვალური თესლურაა, ნაოჭიანი, ოდნავ მოხრილი, მუქი ყავისფერი, სიგრძე 2.5-3.2 მმ, სიგანე 0.7-1.2 მმ, ერთ მცენარეზე ვითარდება 6000-20000 თესლი, სიცოცხლისუნარიანობა 5 წელი.

ღორის ქადა - LACTUCA SERRIOLA L.

ორწლიანი ბალახოვანი სარეველა მცენარეა რთულყვავილოვანთა ოჯახიდან; ფესურა ვრცელდება ჰორიზონტალურად და ვერტიკალურად; ღერო - სწორმდგომი, ეკლიანი, უხეში, სიმაღლე 60-150 სმ, შეიცავს რძისებრ სითხეს; ფოთოლი - მჯდომარე მონაცრისფრო - მწვანე, დაკბილული; ყვავილეთი - კალათა, ყვავილი წვრილი ყვითელი, ყვავილობს ივნის-სექტემბერში; ნაყოფი - თესლურა, უკუკვერცხისებრი, ყავისფერი, თეთრი საფრენით, ჭიბი მომრგვალებული, ზედაპირი დანაოჭებული, სიგრძე 3-3.25 მმ, სიგანე 1-1.25 მმ.

ბაყაყურა - SILYBUM MARIANUM L.

ორწლიანი, ეკლიანი, ბალახოვანი სარეველა მცენარეა რთულყვავილოვანთა ოჯახიდან; ღერო - მარტივი ან დატოტვილი, შებუსული, 1-1.5 მ სიმაღლის; ფოთლები - მორიგეობით განლაგებული, ელიფსური, ფრთისებრდანაკვეთული, ეკლიანი, ფირფიტა მწვანე ფერისაა თეთრი ლაქებით, მბზინავი; ყვავილი - იასამინისფერი, ვარდისფერი ან თეთრი, შეკრებილი კალათა ყვავილეთად, ყვავილობს ივლის-აგვისტოში; თესლურა უკუკვერცხისებრი, ოდნავ შეჭყლეტილი, თეთრიდან ყავისფრამდე შეფერვის, თეთრ ან ღია ყვითელ თესლებს აქვთ ყავისფერი ზოლები, სიგრძე 5-7 მმ, სიგანე 3.25 მმ.

გლურტა - CYNODON DACTYLON (L.) PERS.

მრავალწლიანი, ფესურიანი, ბალახოვანი სარეველაა მარცვლოვანთა ოჯახიდან 15-50 სმ სიმაღლის; ღერო - დატოტვილი, სწორი; ფოთლები - ლანცეტისებრი, უხეში; ყვავილეთი - თავთავი წვრილი. კილიანი მარცვალი მოგრძო - კვერცხისებრი, სიგრძე 2.25-2.75 მმ, სიგანე 0.5-0.75 მმ; მარცვალი ოვალურ - კვერცხისებრი, ყავისფერი, სიგრძე 1.25-1.75 მმ, ერთი მცენარე იძლევა 10000 თესლს, რომელიც სიცოცხლისუნარიანობას ინარჩუნებს 10 წელიწადს.

თახნასკვა - CYPERUS L.

მრავალწლიანი, ბალახოვანი მცენარეა ისლისებრთა ოჯახიდან; ღერო - სწორი, 10-80 სმ სიმაღლის; ფოთლები - ხაზურა, მჯდომარე; ყვავილეთი - ქოლგისებრი; ნაყოფი - მოგრძო კაკლუჭა.

ჩვეულებრივი იონჯა - MEDICAGO SATIVA L.

ბალახოვანი მცენარეა პარკოსანთა ოჯახიდან. ფესურა - ძლიერი, სქელი, ნიადაგში ღრმად ვრცელდება; ღერო - სწორმდგომი, შიშველი ან სუსტად შებუსული, ზედა ნაწილში ძლიერ დატოტვილი, 80 სმ სიმაღლის; ფოთოლი - სამფოთლოაქიანი, ყუნწიანი, მოგრძო უკუკვერცხისებრი, კიდემთლიანი; ყვავილი - იასამინისფერი, ყვავილობს მაის-ივნისში; პარკი სპირალურად დახვეული 2-4-მაგად, თესლი მოგრძო თირკმლისებრი, ჭიბი მრგვალი, თეთრი, მუქი არშიით, ზედაპირი გლუვი, ყვითელი, მოყვითალო - ყავისფერი, სიგრძე 2-2.75 მმ, სიგანე 1.25-1.5 მმ.

თეთრი ძიძო - MELILOTUS ALBA DESR.

პარკოსანთა ოჯახის წარმომადგენელია, 2 მ-მდე იზრდება; ფესვი - მთავარღერძა, ნიადაგში 2 მ-ზე ვრცელდება; ფოთლები - სამნაკვეთიანი, მორიგეობით განლაგებული; ყვავილი - თეთრი, წვრილი, შეკრებილი მტევნებად; ნაყოფი - დანაოჭებული, ოვალური ფორმის პარკია, ღია ან მუქი ნაცრისფერი, 1-2 თესლით, სიგრძე 2.75 - 3.5 მმ, სიგანე 1.75-2.25 მმ, თესლი მოგრძო თირკმლისებრი, გვერდიდან შეჭყლეტილი, ჭიბი მომრგვალებული, ზედაპირი გლუვი, ყვითელი, მოყვითალო-მწვანე, მოყვითალო-ყავისფერი, სიგრძე 1.75-2.25 მმ, სიგანე 1.25-1.5 მმ.

ყვითელი ძიძო - MELILOTUS OFFICINALIS L.

ორწლიანი, ბალახოვანი მცენარეა პარკოსანთა ოჯახიდან; ფესვი - მთავარღერძა; ფოთოლი - რთული, სამნაკვეთიანი, ლანცეტისებრი, დაკბილული; ყვავილი - წვრილი, ყვითელი, ყვავილობს ივნის-სექტემბერში; ნაყოფი - პარკი, უკუკვერცხისებრი, სიგრძით 3-4 სმ, რომელშიც ერთი, იშვიათად ორი თესლია, მწიფდება აგვისტოდან; თესლი კვერცხისებრი ფორმის, გლუვი ან ოდნავ ჩაღრმავებული, მუქი მოყვითალო, ღია ყავისფერი, სიგრძე 1.75-2.25 მმ, სიგანე 1-1.25 მმ, ჭიბი მრგვალი, ნათელი, მცირე ზომის; თესლი ინარჩუნებს სიცოცხლისუნარიანობას 6-7 წელს; ზამთარგამძლე და გვალვარეზი მცენარეა.

ბერულა - GNAPHALIUM PURPUREUM L.

ღერო - სწორი, მარტივი, ბუსუსებით დაფარული, 20-30 სმ სიმაღლის; ქვედა ფოთლები ლანცეტისებრი; პატარა ცილინდრული კალათები სათითოოდ სხედან ზედა ფოთლების უბებში; აქვს მოყვითალო-მოთეთრო ყვავილები, ყვავილობს ივლისიდან სექტემბრამდე. თესლები (თესლურა) - წვრილი, მოგრძო თითისტარისებრი, ოდნავ ჩაჭყლეტილი, წვერისკენ ოდნავ შევიწროებული, თესლის წვერს გააჩნია ადვილად ცვენადი ქოჩორი, ერთგვაროვანი ბუსუსებით, ზედაპირი გლუვი, მომწვანო-ნაცრისფერი, ღია ყავისფერი, სიგრძე 0,5-0,8 მმ, სიგანე 0,2 მმ. ხარობს ნესტიან ნიადაგებში.

ქვეყნის სასოფლო-სამეურნეო

თავთავიანი კულტურების მაღალი მოსავლის მისაღებად განსახორციელებელი აგროტექნიკური ღონისძიებების კომპლექსი

წარმოების განვითარებაში თავთავიანი კულტურებს მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს. მათგან განსაკუთრებით გამოირჩევა: ხორბალი, რომელიც სტრატეგიული კულტურაა; ქერი, როგორც მეცხოველეობის ძირითადი საკვები კულტურა და ჭვავი, რომელზე მოთხოვნილებაც, ბოლო წლებში, მკვეთრად გაიზარდა. ჭვავს, განვითარების პერსპექტივა, მაღალმთიან ზონაში აქვს. უნდა აღინიშნოს, რომ ამ კულტურების მოსავლიანობა მკვეთრად ჩამორჩება ევროპულ სტანდარტს. გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) მონაცემებით, ხორბლის საშუალო მოსავლიანობა ევროპაში 6.9 ტ/ჰა-ზეა, ხოლო საქართველოში მიზანია ჰექტარზე 3.0 ტონის მიღება. კიდევ უფრო ცუდი მონაცემებია ქერსა და ჭვავის კულტურებში. სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის მარცვლოვანი კულტურების სამსახური აქტიურად მუშაობს თავთავიანი კულტურების მაღალი მოსავლის მისაღებად აგროტექნიკური ღონისძიებების შემუშავებაზე.

წინამორბედი კულტურის შერჩევა

თავთავიანების წინამორბედად ყველაზე უკეთესია სათონი კულტურები, ბოსტნეული, საკვები კულტურები, ხშირად ვიყენებთ ანეულსაც. აქ ძალიან მნიშვნელოვანია ნაკვეთის დროული გათავისუფლება. სიმინდი კარგი წინამორბედი, მაგრამ მისი აღება თუ სექტემბერში მოხდება, ნიადაგის გამოყენება უკვე შეუძლებელი იქნება. ადვილი მისახვედრია, რომ ამ დროს, სიმინდისგან გათავისუფლებული ნაკვეთის დამუშავება მოხდება გვიან, რაც გამოიწვევს თესვის დაგვიანებასაც. ეს კი, მოსავლის 20%-ით შემცირებას გამოიწვევს. ასეთივე შედეგები მიიღება კარტოფლის აღების შემდეგ თესვისას. აქედან გამომდინარე, სავალდებულოა თესვის ვადების ზუსტი დაცვა.

ნიადაგის დამუშავება

საშემოდგომო თესვისათვის, აუცილებელია, ნიადაგი დამუშავდეს აგვისტოში ან უკიდურეს შემთხვევაში, 10 სექტემბრამდე. ნიადაგის მოსამზადებლად აუცილებელია 40 - 45 დღე. ზონებში, თესვის ვადების გათვალისწინებით, უნდა მოხ-

დეს ძირითადი ხვნა. ეს პერიოდი მნიშვნელოვანია სარეველების განვითარებისთვის. 40 დღეში, თუ გაამართლა და წვიმებიც დაემთხვა, კარგად გამოჩნდება დასარეველიანება. ძლიერი დასარეველიანების შემთხვევაში, კარგია ტოტალური მოქმედების ჰერბიციდის გამოყენება. თესვის წინ, ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ღონისძიება, ნიადაგის მოსწორება და მოშინდაკება-მოტკეპნაა, ეს პროცესი იწვევს თანაბარ აღმოცენებას და განვითარებას. მნიშვნელოვანია, თესვის შემდგომი დატკეპნა. მისი მნიშვნელობა ორგანო: ქარიან ზონაში იცავს ეროზიისაგან და ტენის შენარჩუნებით, იწვევს მცენარეთა თანაბარ განვითარებას. ამ ღონისძიებათა გამოყენებით, შესაძლებელია მოსავლის 20-25%-ით გაზრდა.

ბოლო წლებში, ნიადაგის დასამუშავებლად, იყენებენ ე.წ. მიმე საჩეხებს. უნდა გვახსოვდეს, რომ თავთავიანების ფესვთა სისტემა ინტენსიურად ვითარდება 30-40 სმ სიღრმეზე. აღნიშნული ტექნიკა კი, უკეთეს შემთხვევაში, ნიადაგს 15 სმ სიღრმეზე ამუშავებს, რაც საკმარისი არ არის. თუ მაინც ასეთი ტექნიკის გამოყენებას გეგმათ, 3-5 წელიწადში ერთხელ, გამოიყენეთ ჩიზლირება, სხვა შემთხვევაში, თქვენი მოსავლის დანაკარგი 30-40% იქნება. ნულოვანი ტექნოლოგია დანახარჯებს მკვეთრად ამცირებს, თუმცა ასეთი დამუშავებით, ნიადაგები მთლიანად გამოვა კულტურიდან. ამიტომ, გასათვალისწინებელია შემდეგი გარემოებები: ნიადაგის ტიპი, ნიადაგის ნაყოფიერება, ნიადაგის დასარეველიანება, გარეცხვითი მდინელების რაოდენობა, სპეციალური სათესების გამოყენება. ზემოაღნიშნულის გარდა, მნიშვნელოვანია გამოყენებული იყოს ნიადაგის ღრმა ჩიზლირება. ასევე წარმატებით გამოიყენება ბაზობზე თესვა. დაკვირვებებმა აჩვენა, რომ თესვის ეს მეთოდი, დღეისათვის, ერთ-ერთი საუკეთესოა. იგი წარმატებულია როგორც ურწყავ, ისე სარწყავ ფართობებზე. აღნიშნული მეთოდი საშუალებას იძლევა მცენარე ძლიერად გაიზარდოს, თანაბრად მომარაგდეს წყლით და ხანგრძლივად შეიარჩუნოს ტენი.

სათესლე მასალა

თავთავიანი კულტურების მაღალი მოსავლის მისაღებად, გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს სათესლე მასალას, ამიტომ მნიშვნელოვანია, გამოიყენოთ სერთიფიცირებული თესლი. თესვის ნორმები გათვალისწინებულია „ელიტისთვის“. მომდევნო რეპროდუქციები მოითხოვს თესვის ნორმის კორექტირებას. ნორმის კორექტირება საჭიროა ნიადაგის ტიპის და დამუშავების ხარისხის მიხედვითაც. აუცილებელია შეწამული თესლით თესვა. თესლის ვარგისიანობის დასადგენად, აიღეთ 100 მარცვალი, მოათავსეთ ღრმა თედში, რომელზეც დაფენილი იქნება ბამბა ან ტილო, დაასხით წყალი და განათავსეთ 18-200 ტემპერატურაზე. მეთხე დღეს, დაითვალეთ გა-

ღივებული მარცვლები, თუ მათი რაოდენობა 75-85-ია, თესლი კარგია, თუ 65-75-ია თესვის ნორმა საჭიროებს მომატებას, ხოლო თუ 65-ს ქვევითაა, თესლი უვარგისია.

ნათესის გამოკვება

ამ საკითხის მოსაგვარებლად, აუცილებელია ნიადაგის ანალიზის ჩატარება. ნიადაგის ანალიზი საშუალებას იძლევა ზუსტად განისაზღვროს სასუქების ფორმა და რაოდენობა. სისტემატურად ერთი და იმავე რაოდენობით სასუქების შეტანა დაუშვებელია. ფერმერები თავთავიანი კულტურებში სულ უფრო იშვიათად იყენებენ ორგანულ სასუქს - ნაკვალს, არადა ყოველ წელს თუ არა, სამ წელიწადში ერთხელ მაინც, რეკომენდებულია 20-30 ტ/ჰა-ზე ნაკვალის შეტანა, რაც ნიადაგის ნაყოფიერების ამაღლების საუკეთესო საშუალებაა. დღეისათვის, ყველასთვის ცნობილია, რომ სასუქების შეტანა ხდება თესვისთან ერთად. თესვის დროს გამოიყენეთ ის სასუქები, რომელშიც დაბალია აზოტის პროცენტული შემცველობა და მაღალია ფოსფორი. შემოდგომით, ნათესის მწვანე ორგანოების განვითარებას და ბარტყობას, 8%-იანი აზოტის შემცველი სასუქის გამოყენება სრულად აკმაყოფილებს. განსაკუთრებით საყურადღებოა გაზაფხულზე მცენარეთა გამოკვება. სასუქის დროული შეტანა უნდა მოხდეს მაშინ, როდესაც მცენარე დაიწყებს გამწვანებას. ამ დროს შეტანილი სასუქის ეფექტურობა მაღალია და ბარტყობამ, შეიძლება მიაღწიოს 5-6-ს. ვეგეტაციის დასაწყისში, ჩატარეთ აღმოცენებული და გადარჩენილი მცენარეთა რაოდენობათა აღრიცხვა. თუ 1მ²-ზე მცენარეთა რაოდენობა 200-220-ია, ნათესი კარგია. ასეთ შემთხვევაში, 4-5 ნაბარტყი გაძლევთ 800-900 პროდუქტიულ ღეროს, ეს კი, მოსავალში 6 - 8 ტ/ჰა-ზე. ასეთი მოსავლის მიღება შეიძლება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ სასუქებს შევიტანთ აღერების ბოლოს და დათავთავების დასაწყისში. ამ დროს, უმჯობესია გამოვიყენოთ სასუქები თხევადი სახით, რაც მკვეთრად ამცირებს დანაკარგს და არ იწვევს ემისიებს. თავთავიანების და განსაკუთრებით, ხორბლის ხარისხის გასაზრდელად, საჭიროა დამატებითი გამოკვება ჩატარდეს მარცვლის ფორმირების და ცვილისებურ სიმწიფეში. ასეთი შეტანისათვის, საჭიროა გამოვიყენოთ დრონები.

ჰერბიციდების გამოყენება

ყოველთვის ჯობია, მაქსიმალურად მოხდეს ზრუნვა სარეველების პრევენციაზე, ვიდრე მათთან ბრძოლაზე. ამის საუკეთესო საშუალება, ზემოაღნიშნული ნიადაგის ადრეული დამუშავებაა. დაკვირვებებმა აჩვენა, რომ ნაკვეთის მოხვნის წინ, მნიშვნელოვანია სარეველების აღრიცხვა. თუ სარეველების რაოდენობა 1მ²-ზე აღემატება

100-120 ცალს, აუცილებელია, ხვნის წინ, ტოტალური პრეპარატის შეტანა. თუ სარეველების რაოდენობა 1მ²-ზე 50-70 ცალია, ასეთ შემთხვევაში, ნათესში ჰერბიციდების შეტანაც ეფექტიანია. სარეველების რაოდენობის ცოდნა, საშუალებას მოგცემთ, ზუსტად განსაზღვროთ ხსნარის კონცენტრაცია.

თავთავიანების თესვა, ძირითადად, ხდება ურწყავ ზონებში, რაც არასწორია. ნათესის მორწყვა მოსავლიანობას 50-60%-ით ზრდის. იქ სადაც სარწყავია, უმჯობესია, ფართობი თესვის შემდეგ მორწყოთ. ყველა თავთავიანებში, მორწყვის აუცილებლობა არის აღერების დასაწყისში (გაზაფხულის გათვალისწინებით), დათავთავების ფაზაში, მარცვლის ფორმირებისას და მარცვლის სიმწიფის ფაზაში.

თავთავიანი კულტურები მნიშვნელოვანია როგორც ადამიანების, ისე ცხოველთა კვებაში. აუცილებელია გაითვალისწინოთ ყველა ზემოაღნიშნული რეკომენდაცია, რაც საშუალებას მოგცემთ მიიღოთ მაღალი და ხარისხიანი მოსავალი.

ხელოვნური განაყოფიერების როლი მექროსოპეაში

ხელოვნური განაყოფიერება სასოფლო-სამეურნეო ცხოველთა გამრავლების (აღწარმოების) ძირითადი ფოთიანიკური მეთოდია და პირადად ჯიშობრივი გაუმჯობესებისა და პროდუქტიულობის ამაღლების უმნიშვნელოვანესი საშუალებაა

მიუხედავად ამისა, საქართველოს მეცხოველეობის პრაქტიკაში, ამ მეთოდმა ვერ დაიმკვიდრა ადგილი და ცხოველთა გამრავლება (მსხვილფეხა მეცხოველეობაში 90-95%), ძირითადად, ხდება ბუნებრივი განაყოფიერებით, რაც გარკვეულწილად აფერხებს დარგის განვითარებას. ფურის ბუნებრივი დაგრილება, უმეტესწილად, მეპატრონის ზედამხედველობის გარეშე ხდება და შესაბამისად, ყოველთვის ვერ ხერხდება შესაწყვილებელი ცხოველების შერჩევა და განაყოფიერების შემთხვევების აღრიცხვა. ამასთან, ბუნებრივი დაგრილებისას მაღალია სქესობრივი გზით გადამდები დაავადებების, მათ შორის, ბრუცელეზის გავრცელების ალბათობა. ასევე, ხშირად ადგილი აქვს უახლეს და ახლო ნათესაურ შეწყვილებას (ინბრედიგს), რაც იწვევს პროდუქტიულობის პოტენციის შემცირებას, ცხოველის ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუარესებას და ანომალიების სიხშირეს, რაც ფერმერისათვის, ეკონომიკური თვალსაზრისით, ძალზედ წამგებიანია.

ხელოვნური განაყოფიერების როლი, მეცხოველეობის განვითარებაში, კიდევ უფრო პოპულარული გახდა მას შემდეგ, რაც მეცხოველეობის პრაქტიკაში დაინერგა ღრმად გაყინული სპერმის გამოყენება. სასოფლო-სამეურნეო ცხოველთა მწარმოებლების მიერ სპერმის ღრმად გაყინვისა და მისი ხანგრძლივი დროით შენახვის ტექნოლოგიის დამუშავებამ, შესაძლებელი გახადა გაყინული სპერმის ნებისმიერ მანძილზე ტრანსპორტირება, რამაც მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი ამ მეთოდის ფართო მასშტაბებით გამოყენებას. უნდა აღინიშნოს, რომ ცხოველთა პროდუქტიულობა და ეკონომიკური სარგებელი პირდაპირ კავშირშია ცხოველთა განაყოფიერებასთან და მისი კონტროლი კი, შესაძლებელია მხოლოდ ფურების ხელოვნური განაყოფიერებით და აღრიცხვიანობით.

რეზულტების გენეტიკური ნიშანთვისებების მქონე, შთამომავლობის ხარისხზე შემოწმებული, მწარმოებელი კუროს სპერმის ინტენსიურად გამოყენების ერთადერთი საშუალებაა. ხელოვნური განაყოფიერების (დათესვის) დროს, ერთი მწარმოებელი კუროს სპერმით, წელიწადში, საშუალოდ 2 500, ხოლო საუკეთესო მწარმოებლის შემთხვევაში, 10000 და მეტი ფურის, მაშინ როდესაც, ბუნებრივი დაგრილებით, მხოლოდ 35-40, ხოლო ხელზე დაგრილებით 80-მდე ფურის განაყოფიერებაა შესაძლებელი.

გარდა ამისა, სწორად ორგანიზებული ხელოვნური განაყოფიერება (დათესვა) ბერწიანობასთან, უწყაფრებლად და სხვადასხვა ინფექციურ დაავადებასთან ბრძოლის საუკეთესო საშუალებაა.

ხელოვნური განაყოფიერების მაღალი შედეგების მისაღწევად და მეძროხეობის დარგის შემდგომი განვითარებისათვის, აუცილებელია ცხოველთა მოშენების ყველა რეგიონში, სანაშენე მუშაობის სადგურებთან ერთად ან მის გარეშე, ფუნქციონირებდეს ხელოვნური დათესვის სადგურები;

ხელოვნური დათესვის სადგური წარმოადგენს მეცხოველეობაში სანაშენე მუშაობის მნიშვნელოვან რგოლს, სადაც ხდება სხვადასხვა ჯიშის მაღალპროდუქტიული კურო მწარმოებლებიდან გენეტიკური მასალის შემოტანა-შენახვა და ტექნიკოსების დახმარებით, ფურებისა და ფიზიოლოგიურ სიმწიფეში მყოფი დეკულების განაყოფიერება. გარდა ამისა, ხელოვნური დათესვის სადგურის პერსონალს ევალება ჩაატაროს ქმედითი ღონისძიებები ფურების უწყაფრებისა და ბერწიანობის წინააღმდეგ ბრძოლის კუთხით. სადგური, თავის მოქმედების ზონებში, ორგანიზებას უკეთებს ხელოვნური განაყოფიერების ტექნიკოსების მომზადებას და ცნობადობის ამაღლების მიზნით, ფერმერთა ექსტენციას, ასევე ფურებისა და დეკულების ხელოვნურ განაყოფიერებას და ინფორმაცია შეაქვს მონაცემთა ბანკში, რომელიც შემდგომ, გამოიყენება სასელექციო პროცესში - მწარმოებელი კუროების შთამომავლობის ხარისხის შეფასებაში.

საქართველოს მეძროხეობის დარგის განვითარებაში, კავკასიურ ნაბლა ჯიშს უდიდესი როლი აკისრია. მისი

სულადობა, ნაჯვარების ჩათვლით, სავარაუდოდ, ქვეყანაში არსებული პირუტყვის 1/3-ზე მეტია.

საქართველოში, ამ ჯიშის საუკეთესო ნახირი, გამოყვანილი იყო დმანისის მუნიციპალიტეტის ბაშკიჩეთის სამომშენებლოში, სადაც საშუალო წლიური წველადობა 3,84% ცხიმთანობის 4 000 ლიტრ რძეს აღწევდა, ხოლო ფურების საშუალო ცოცხალი მასა 499 კგ-ს შეადგენდა. ამ ჯიშის ჩამოყალიბებაში ქართული მთის ჯიშის ძროხის ჯავახური პოპულაცია და შვიცური ჯიში მონაწილეობდნენ. გამომდინარე იქიდან, რომ ამ ჯიშის სისხლი მეტ-ნაკლებად ნაჯვარ სულადობაში შენარჩუნებულია, დღესაც, შესაძლებელია შთამომავლობის ხარისხით შემოწმებული შვიცური ჯიშის კუროების სპერმის, როგორც გამამუშავებლებების გამოყენება.

უნდა აღინიშნოს, რომ დიდი ინტერესი არსებობს ამერიკული სელექციის შვიცური წაბლა ჯიშის კუროების სპერმით ფურების განაყოფიერების. ძროხის სარძეო ჯიშებს შორის, მერძეული ტიპის ეს პირუტყვი, პროდუქტიულობით მხოლოდ პოლშტინურს ჩამოუვარდება. შვიცარიის, ავსტრიის, იტალიისა და სხვა ქვეყნების გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ ადგილობრივ შვიცურ ჯიშთან მათი შეჯვარების გზით, საშუალო წლიური წველადობა 400-1000 ლიტრით გაიზარდა.

ფერმერების ინტერესი, ამ ჯიშის მოშენებისადმი, დღესაც ძალიან დიდია, რასაც განსაზღვრავს ადგილობრივი კლიმატური და ფაქტობრივად არსებული კვების პირობების მიმართ მისი შეგუების უნარი, მკვრივი კონსტიტუცია და მაგარი ჩლიქები (რის გამოც იგი კარგად იყენებს ქვადორიან საძოვრებს), მერძეულობის და სახორცე პროდუქტიულობის გენეტიკურად მაღალი პოტენციალი და სხვ.

ამ ღირსებების გამო, კავკასიურ წაბლა ჯიშის ძროხას, დღემდე კონკურენციას ვერ უწევს მისი გავრცელების ძირითად ზონებში მოხენიებული მაღალპროდუქტიული კულტურული ჯიშები, რომლებიც შემოყვანიდან გამოყენების მოკლე პერიოდში გამოსაწუნებელი ხდებიან.

უკვე 30 წელზე მეტია, კავკასიურ წაბლა ჯიშზე, მასშტაბური სანაშენე მუშაობა არ ჩატარებულა. მისი აღწარმოება ფერმერულ მეურნეობებში თვითინებაზეა მიშვებული - ადგილი აქვს რო-

გორც მის ადგილობრივ დაბალპროდუქტიულ პირუტყვთან შეჯვარებას, ისე ნათესაურ შეწყვილებას, რის გამოც მისი სანაშენე ღირებულება კატასტროფულად უარესდება და მცირდება პროდუქტიულობა.

გასული საუკუნის 90-იან წლებში, ჩატარებული საბოგადობრივი ქონების პრივატიზაციისას, მოსახლეობას პირად სარგებლობაში გადაეცა ბაშკიჩეთის სამომშენებლო მეურნეობის მაღალი კლასის სულადობა. ქვეყნის არცერთ რეგიონში არ არის შემორჩენილი აღნიშნული ჯიშის მეტ-ნაკლებად ღირებული, პროდუქტიულობით გამორჩეული სულადობა, რომელიც მის მოშენებას მოემსახურებოდა.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დმანისის მუნიციპალიტეტის საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურის მონაცემებით, 16 ადმინისტრაციული ერთეულში, კავკასიური ნაბლა ჯიშის და მასთან ნაჯვარი მსხვილფეხა პირუტყვის საერთო სულადობა, შეადგენს 20 770 სულს, რომელთაგან 14 715 ფურია; შეიძლება ითქვას, რომ ამ მუნიციპალიტეტში, გამორჩეულია კარაბულახის ადმინისტრაციული ერთეული, სადაც ჰყავთ 3 420 სული მსხვილფეხა პირუტყვი და მათ შორის, 2 650 ფური, რომელთა საშუალო ლაქტაციური ნაწველი, დაახლოებით, 1450-1500 ლიტრს აღწევს. ამ მიკროზონაში, ისევე როგორც ზოგადად საქართველოში, ასევე უსიტემო შეჯვარებების და ნათესაური შეწყვილების გამო, საფრთხე ექმნება ჯიშის უნიკალური ღირსებების შენარჩუნებას.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, მიზანშეწონილია კავკასიური წაბლა ჯიშის ძროხის სრულყოფის მიზნით, დმანისის მუნიციპალიტეტის კარაბულახის ადმინისტრაციულ ერთეულში, რომელიც აერთიანებს სოფლებს: ზემო ყარაბულახი, ახა, ქვემო ყარაბულახი, მამიშლარი, სალამალეიქი, სოგუთლო, უსეინქენდი, გოდაქდაგი და რომლებშიც თავმოყრილია ყველაზე მეტი მსხვილფეხა პირუტყვი (მუნიციპალიტეტში არსებული საერთო სულადობის 18%), შეიქმნას ცხოველთა ხელოვნური განაყოფიერების სადგური. ის მომსახურებებს გაუწევს აღნიშნულ ადმინისტრაციულ ერთეულში მცხოვრები ფერმერების საკუთრებაში არსებული ფურებისა და დეკულების ხელოვნურ განაყოფიერებას, პირველ ეტაპზე, მაღალპროდუქტიული ჯიშის კურო მწარმოებლების იმპორტირებული სპერმით. შედეგად, დროის მოკლე პერიოდში, მიღწეული იქნება მეძროხეობის ძირითადი პროდუქტების, რძისა და ხორცის წარმოების გაზრდა, ხოლო მიღებული შედეგები წაახალისებს დმანისის მუნიციპალიტეტის დანარჩენ ადმინისტრაციული ერთეულის ფერმერებს და სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებს, გამოიყენონ ეს გამოცდილება.

ხელოვნური განაყოფიერების უპირატესობა მდგომარეობს იმაშიც, რომ ის არის მაღალი დი-